

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra mediálních a kulturních studií a žurnalistiky

**Porozumění dětských diváků zpravodajství v pořadu
Zprávičky**

(Child viewers' comprehension of news coverage on Zprávičky)

Bakalářská práce

Pavla Hajpišlová

Vedoucí práce: Mgr. Alena Hesová

2019

Čestné prohlášení

Tímto prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou diplomovou práci vypracovala samostatně pouze s užitím literatury a zdrojů, které jsou uvedeny v příslušném seznamu na konci práce. Tato práce obsahuje 78 449 znaků.

V Olomouci dne 24. dubna

.....

Pavla Hajpišlová

Poděkování

Touto cestou bych chtěla poděkovat všem, kteří přispěli k vytvoření mé bakalářské práce a ukázali mi cestu, jak vidět světlo na konci tunelu. V neposlední řadě bych ráda poděkovala vedoucí práce Mgr. Aleně Hesové za vedení mé bakalářské práce, trpělivost a podnětnou zpětnou vazbu.

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá dětským divákem v roli konzumenta zpravodajského pořadu Zprávičky, který se pět let vysílá na kanálu ČT Děčko. Cílem bakalářské práce je zjistit, jak divák ve věku od devíti do jedenácti let rozumí zpravodajství, které je pro něj určeno. V první části práce jsou vysvětleny základní pojmy, které se týkají cílové skupiny, zpravodajství a konkrétních zpravodajských pořadů v evropském měřítku. V metodické části je zmíněna forma kvalitativního výzkumu, která byla aplikována do výzkumné části. Výzkumná část poté seznamuje s konkrétními účastníky výzkumu a jejich charakteristikou. V poslední části práce je již zodpovězena hlavní výzkumná otázka *Jak rozumí mladí diváci dětskému zpravodajství vysílanému v pořadu Zprávičky?*

Klíčová slova

Zpravodajství pro děti a mládež, děti, mládež, Zprávičky, Děčko

Abstract

This thesis is focussed on the role of a child viewer as a consumer of the news coverage of Zprávičky news which has been running for five years at the CT Děčko TV channel (one of the Czech Television channels). The aim of this thesis is to determine how the child viewer from the age of nine to eleven understands the news coverage that is intended for this age group. The first part of the thesis defines the basic terms regarding the target group, news coverage and specific news programs on the European scale. The methodological part consists of the qualitative research that was applied on the research part. The research part shows the specific research participants and their characteristics. The last part of the thesis provides the answer to the main research question *How do the child viewers understand the media coverage of Zprávičky news?*

Key words

News coverage for child viewers (audience), children, child viewers, Zprávičky news, Děčko TV Channel

Obsah

Úvod	7
1. Vymezení základních pojmů	9
1.1 Cílová skupina pořadu.....	9
1.2 Mediální výchova na základních školách.....	12
1.4 Televize v rodinách.....	13
1.5 Role dospělého v mediálním prostředí dítěte	14
1.6 Děti a volný čas.....	14
1.7 Zpravodajství	16
1.8 Tvorba pro děti a mládež v České televizi	18
1.9 Zpravodajství pro děti v evropském měřítku.....	19
1.10 Pořad Zprávičky.....	20
1.10.1 Výstavba pořadu	21
1.11 Metodika.....	22
1.11.1 Kvalitativní výzkum.....	22
1.11.2 Metoda a technika výzkumu	22
1.11.3 Ohnisková skupina jako metoda kvalitativního výzkumu v praxi.....	23
1.11.4 Výzkumný vzorek	23
1.12 Informovaný souhlas.....	24
1.13 Průběh výzkumu	24
1.13.1 Postup při analýze získaných dat	25
2 Výzkumná část	26
2.1 Rozbor výzkumného materiálu.....	26
2.2 Charakteristika informantů a informantek	28
2.3 Analýza dat	34
2.3.1 Volný čas	36
2.3.2 Média a sledování kanálu Děčko	36

2.3.3 Zprávičky.....	37
2.3.3.1 Porozumění jednotlivým ukázkám.....	38
Ukázka č. 1: Pěvecký sbor Štěpánka zvítězil na Folkytonku.....	39
Ukázka č. 2: Veganská jídla ve školce.....	39
Ukázka č. 3: Rádiový orientační běh, mistrovství světa žáků a dorostu.....	40
Ukázka č. 4: Čtvrtkařka Malíková dorosteneckou mistryní Evropy	41
Ukázka č. 5: Krátkokrčka dlouhoocasá byla zapsána na seznam nejohroženějších plazů.....	41
Ukázka č. 6: Finále ČEPS Cupu.....	42
Ukázka č. 7: Den otevřených dveří na ZŠ TGM v Borohrádku.....	42
3 Shrnutí.....	43
3.1 Závěr	44
4 Seznam použité literatury.....	45
4.1 Internetové zdroje	46
4.2 Seznam příloh:	49
4.3 Seznam grafů a tabulek	51

Úvod

Televizní přijímač se stal nedílnou součástí většiny domácností. Ti, kteří onen vynález nevlastní, si vysílání mohou díky záplavě nových médií naladit téměř na čemkoli. Ať už se jedná o počítač, mobilní telefon, tablet či jiné vymoženky moderní doby. Stále od útlejšího věku se před obrazovky dostávají i ti nejmenší. Počínaje animovanými seriály se mladí diváci seznamují s okolním světem nejen naživo, ale také prostřednictvím pohádek, filmů nebo dokonce i dětského zpravodajství. Zprvu mělo rozhlasové a televizní vysílání zábavní funkci. Vysílání mělo upracovanému dělníkovi poskytnout zasloužený odpočinek a trochu času na zábavu. I proto vznikl němý film. Později začínal rozhlas zastávat také funkci informační. S nástupem televizního vysílání, které bylo v tehdejší Československu s velkou slávou zahájeno 1. května 1953, se začaly tyto dvě funkce propojovat.

Pořadem Veselý přírodopis začala vznikat první tvorba pro děti a mládež pod taktovkou Eduarda Hofmana ze studia Bratři v triku. Hofman se pokoušel o natočení filmového leporela z pražské zoologické zahrady.

Dětské zpravodajství je tedy kombinací edukace a zábavy na poli mladého televizního kanálu ČT Děčko. V této bakalářské práci bych ráda zjistila, jak tato provázanost na dětského diváka působí.

Na následujících stranách se budu věnovat popisu toho, jakým způsobem děti rozumí mediální sdělení, která jsou pro ně určena. Konkrétním pořadem, který tato mediální sdělení zprostředkovává, je pořad Zprávičky na kanále ČT Děčko. Cílem celé práce je odpovědět na hlavní výzkumnou otázku, která zní: *Jak rozumí mladí diváci dětskému zpravodajství vysílanému v pořadu Zprávičky?*

Toto téma jsem si vybrala proto, že již druhým rokem pracuji jako externí redaktorka tohoto pořadu, do kterého jsem deset let aktivně přispívala v projektu Zprávičky od vás. Po dvoutýdenní praxi v tomto pořadu jsem získala možnost stát se reportérkou z Moravy a přinášet tak zprávy z Olomoucka a Ostravska.

V první části bakalářské diplomové práce se zaměřím na vysvětlení základních pojmů, které se pojí s názvem práce. Definuji si diváka z mediálně sociologického hlediska, poté se budu věnovat tomu, jakým způsobem tráví volný čas. Dále se zaměřím na to, jakou roli hraje televize v běžné rodině, ve které dítě vyrůstá a s kým onen čas u obrazovky tráví. Nedílnou součástí první části práce je definování televizního zpravodajství a druhů zpráv, které tvůrci zpráv užívají. Důležité je také zmínit metodiku, kterou jsme k výzkumu zvolili. Téma práce a výzkumný vzorek si žádá dynamickou formu výzkumu, kterou je bezesporu metoda ohniskových skupin neboli focus groups. Druhá část nás již zavede do samotného výzkumu a analýzy výsledků. V závěru práce zhodnotím celý výzkum a seznámím čtenáře s výsledky výzkumu a odpovíme na hlavní výzkumnou otázku.

Po výběru tématu následoval výběr vhodné literatury, který by nejlépe podtrhoval teoretickou i výzkumnou část práce. K tomuto výběru se váže také správná volba výzkumné metody. Nabízelo se několik možností v oblasti kvalitativního výzkumu. Tyto možnosti jsem poté zúžila na formu dotazování pomocí metody ohniskových skupin. Po nastudování literatury a stanovení hlavní výzkumné otázky byly provedeny výzkumy na základních školách a výsledky následně analyzovány. Věřím, že práce bude přínosná jak pro mne, tak pro samotné tvůrce pořadu, kterým bude práce na žádost poskytnuta.

1. Vymezení základních pojmů

Vzhledem k tematické obsáhlosti celé práce je třeba si předem vymežit základní pojmy a jejich definice, poté jejich užití v praxi. Je-li práce zaměřena na dětského diváka v cílové skupině od osmi do dvanácti, který sleduje zpravodajství jemu určené na kanálu České televize ČT:D, měli bychom se zabývat pojmy týkající se každé z těchto neoddělitelných částí. V této kapitole bychom se tedy měli opřít o dětského diváka v příslušné cílové skupině, jeho vnímání okolního světa a procházejících informací okolo něj, dále bychom se měli zmínit i o dítěti jako nedílné součásti rodiny a školy. Další část bude věnována zpravodajství v užším i širším slova smyslu. V neposlední řadě bychom měli popsat celkové programové spektrum dětského kanálu ČT:D a historii pořadu Zprávičky.

1.1 Cílová skupina pořadu

Základem pro tuto definici je nezbytné zprvu uvést jednu ze sociologických a psychologických označení. Dle Jandourka (2012: 56) je dětství prvním úsekem sociálního vývoje člověka, která je zahájena narozením a ukončena dle tradičního pojetí v sedmém roce života jedince. V tomto období je dítě formováno především v domácím prostředí pomocí ostatních členů rodiny, zejména pak rodičů. Jedinec si osvojuje svůj mateřský jazyk, základní hodnoty a normy.

Definovanou cílovou skupinou dle tvůrců pořadu jsou diváci ve věku od osmi do dvanácti let. Tím rozumíme žáky základních škol od druhé do šesté třídy v běžném nástupním režimu na základní školu, a to v šesti letech. Školní věk definuje Vágnerová (2012: 255) jako období, kdy dítě chodí do základní školy a následně ho dělí na tři fáze:

- Raný školní věk – V této fázi (mezi šestým a devátým rokem) u dítěte dochází ke změně sociálního postavení a vývoji různých dílčích schopností a dovedností. Jedinec si osvojí svou novou sociální roli a naučí se číst, psát a počítat
- Střední školní věk – Tato fáze nepřináší žádné výrazné změny jako fáze předchozí. V této době (od devíti do dvanácti let) se dítě chystá na přechod na druhý stupeň základní školy či víceleté gymnázium a během toho si ve škole získává jisté postavení jak v rámci celé společnosti, tak ve skupině svých vrstevníků.

- Starší školní věk – Trvá do ukončení povinné školní docházky. V psychologické rovině dochází k výrazným změnám, a to k přechodu z dítěte na pubescenta. Jedinec v této fázi začíná formovat sám sebe a je vystaven rozhodnutím o své budoucí práci a zaměření.

Mimo tyto diváky se mezi nimi objevují také mladší či starší diváci, například mladší sourozenci nebo naopak starší, kteří mohou malého diváka při sledování pořadu hlídat anebo zastávat funkci takzvaného dodatečného průvodce, který je schopen divákovi zpravodajský obsah přiblížit a dovést ho k následnému lepšímu pochopení. Jedním z důvodů, proč se na pořad mohou dívat mladší diváci, je také ten, že po skončení pořadu Zprávičky začíná Večerníček, tedy pořad, který cílí na mnohem mladší publikum.

1.1.1 Definice diváka v souvislosti s jeho zralostí v rámci RVP

Vzdělávání je přirozenou součástí života každého vyvíjejícího se jedince. Ne nadarmo byla v roce 1774 zavedena Marií Terezií povinná školní docházka. Forma vzdělávání se za více než 240 let změnila, mnohé však zůstává neměnné. Díky Rámcovému vzdělávacímu programu¹ (dále pak RVP), který vydává Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy se můžeme podívat a zjistit, jaké kompetence by mělo mít dítě na prvním stupni základní školy. Tento věk koresponduje z větší části s cílovou skupinou pořadu Zprávičky.

Dle RVP je součástí dramatické výchovy též etická výchova (2017: 126), která by měla na prvním stupni základní školy:

- vést jedince k navazování a udržování uspokojivých vztahů
- vést k vytvoření reálných představ o sobě samém
- vést k tvořivému řešení každodenních problémů
- vést k vytvoření názorů a postojů na základě vlastního úsudku v rámci interakce v kolektivu

---

¹ Dostupné z: www.msmt.cz/file/43792/ [cit. 18. 12. 2018]

Obsahu vysílání zpravodajství na dětské stanici ČT:D se dotýkají také další kapitoly RVP. Jednou z nich je také výstup z tělesné výchovy (s. 97). Ten by měl žákovi zajistit orientaci v informačních zdrojích o sportovních aktivitách nejen na škole, ale i v místě jeho bydliště.

Nedílnou součástí každého individuálního školního vzdělávacího programu na každé škole jsou takzvaná Průřezová témata (s. 126). Ta se využívají ve vzdělávání například formou projektových dnů či nějakým tematickým směrem vedenou výukou. V rámci RVP pro první stupeň základní školy jsou uvedena tato průřezová témata:

- Osobnostní a sociální výchova
- Výchova demokratického občana
- Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech
- Multikulturní výchova
- Environmentální výchova
- Mediální výchova

1.1.2 Školní třída jako sociální skupina

Malý jedinec vstupuje do této sociální skupiny ve věku šesti nebo sedmi let po předchozím procesu zápisu do první třídy, kde musí vykázat základní motorické, vědomostní či logopedické předpoklady pro přijetí. Dítě tak získává novou sociální roli a setkává se s novou autoritou, kterou je třídní učitel. Jedná se tedy o sekundární sociální skupinu v kontrastu se skupinou primární, kterou je rodina. Do nové sociální skupiny vstupuje jedinec s určitými předpoklady, z různých socioekonomických podmínek a v současné době i s rozličnou rasou (Lašek 2007:8). Členství v této skupině je povinné, což ukládá § 36 školského zákona (č. 561/2004)² o plnění povinností školní docházky. Mimo právní ujednání je z praxe možno uvést, že dítě je do třídy zařazeno dle svého příjmení ředitelem školy, nemůže si tedy v zásadě vybrat rodič ani dítě to, do jaké třídy bude patřit. Dle Kellera (1992:168) je školní třída řazena mezi malou sociální skupinu, která čítá 7 – 40 členů. Obě hranice, horní i spodní, jsou individuální a pohyblivé. Přesné definice malých a velkých skupin se liší a záleží na tom, zda je skupina zkoumána s psychologického či sociologického hlediska. Malá školní skupina, tedy školní třída, se vyznačuje tím, že ji sdružuje stejná činnost se stejným cílem, a to vzdělávání s cílem ukončit zdárně základní stupeň povinné školní docházky. S členstvím v této skupině

---

² Zákon č. 561/2004. Zákony pro lidi.cz [online]. 2010 [cit. 2019-03-31]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>

jsou bezesporu spojeny jisté hodnoty, normy a následné sankce, které jsou ve skupině stanoveny. V celé školní instituci jsou stanoveny školním řádem, přímo ve skupině se mohou ve třídách vyskytovat v podobě pravidel. „My máme ve třídě takový plakát, který jsme si dělali na seznamovacím pobytu v první třídě. Jsou na něm napsané pravidla, třeba jako, že si nebudeme skákat do řeči, budeme se hlásit, budeme na sebe hodní a budeme si pomáhat,“ řekla po jednom z výzkumů žačka 4. třídy ZŠ Hradební.

1.2 Mediální výchova na základních školách

Tato oblast se stává čím dál častější součástí výuky. Žáci prvního stupně základní školy se seznamují se základy porozumění mediálních sdělení v rámci výuky českého jazyka, prvouky, později vlastivědy. Nabízí elementární poznatky a dovednosti, které se týkají mediální komunikace a práce s médii. Tyto schopnosti přináší do života příjemce výrazný zdroj zkušeností a nových poznatků.³

Mediální výchova má za cíl vzdělat žáka v oblasti mediální gramotnosti. Tato disciplína zahrnuje vzdělávání o tom, jak fungují média ve společnosti a jakou roli v ní mají. Po získání znalostí by měl žák vstoupit do mediálního prostoru jako jedinec, který bude schopen objektivně hodnotit mediální sdělení – zvážit věrohodnost, záměr sdělení.⁴

1.3 Média a rodina

I když je míra mediální gramotnosti velice těžko měřitelná, jistým způsobem její kvalita ovlivňuje rodinné zázemí, komunikace mezi členy rodiny a obecný zájem o dění v okolním světě. V době moderních technologií a nových médií můžeme komunikaci označit za stěžejní a zlomovou činnost, na kterou by se nemělo zapomínat. Pokud rodič umožní rozvíjejícímu se jedinci několikahodinové trávení volného času u počítače jako jedinou činnost ve volném čase, je jeho interakce s dítětem minimální. Rodič tak nemá možnost v dítěti podporovat rozvoj, který by mohl utužovat například při četbě či společně trávenému času, při kterém je komunikace nezbytná.

---

³ MIČIENKA, Marek a Jan JIRÁK. Základy mediální výchovy. Praha: Portál, 2007, 295 s. ISBN 9788073673154, s. 291

⁴ Tamtéž

1.4 Televize v rodinách

Meyrowitz (2006:199) o televizi v kapitole Splývání dětství a dospělosti zmiňuje následující: „Televize boří bariéry, které dříve rozdělovaly osoby různého věku a interpretačních schopností do různých sociálních situací. Není revoluční v tom, že by dětem implantovala „rozum dospělých“, ale v tom, že velmi malým dětem umožňuje, aby byly „přítomny“ interakci a situacím dospělých.“

Televize hraje v 95 procentech českých domácností⁵ značnou roli. Tyto role se však mohou lišit. Šedřová (2007) ve své disertační práci zmiňuje několik empirických výzkumů, které se vyznačují heterogenním výsledkem. Dle Lulla (1990) je televize užívána dvěma základními způsoby, kterými jsou užití strukturální a vztahová. První zmíněný v rodinném systému bývá prvkem, který se podílí na zajišťování běžné rodinné rutiny. Konkrétně televizní obsah zajišťuje například zvukovou kulisu k dalším činnostem. V oblasti vztahového užití se jedná o to, že se vysílaný obsah stává prostředkem k navázání komunikace. Této oblasti se dotýká také Morley (2005), který hovoří o dominanci v rodině v souvislosti s ovládním televize. Podle něj má právo na používání televizního ovladače ten člen rodiny, který do domácnosti přináší největší materiální přínos. Jakou tedy hraje toto kouzelné zařízení roli v rodinných společenstvích? Mnozí by ho mohli označit za neživého člena rodiny, který jistým způsobem ovlivňuje chod rodiny v každé domácnosti jinak. V jedné značí symbol společně tráveného času u filmu v hlavním vysílacím čase, v druhé se stává nedílným společníkem u nedělního oběda.

David Morley přináší zlomová fakta v souvislosti s nakládáním s audiovizuálním materiálem, který rodiny prostřednictvím televize přijímají, a je součástí jejich společného života. Autor přichází s tím, že vzorce sledování televize, které se neustále proměňují, lze pochopit jedinečně v celkovém kontextu rodinných volnočasových aktivit. Výzkumy, které probíhaly dříve, se touto tematikou nezaobíraly v tak širokém spektru. Morley se také zmiňuje o tom, že by se za základní jednotku konzumace televize nemělo považovat publikum, ale rodina.⁶

---

⁵ Televizní národ? Češi sledují televizi o půl hodiny déle než před deseti lety [online]. [cit. 2019-03-12]. Dostupné z: <https://www.info.cz/cesko/televizni-narod-cesi-sleduji-televizi-o-pul-hodiny-dele-nez-pred-deseti-lety-25803.html>

⁶ In Revue pro média č. 10: PŘEKLAD David Morley: Domáci souvislosti: rámec rodinného sledování televize ve Velké Británii [online]. Spolek přátel vydávání časopisu HOST, 2004, 4(10) [cit. 2019-03-19]. ISSN 1214-7494.

1.5 Role dospělého v mediálním prostředí dítěte

Sledování televize dětí společně s rodiči se důležitou měrou zasazuje o kvalitu mediální gramotnosti vyvíjejícího se jedince. Společná komunikace o konzumovaném mediálním obsahu zvyšuje kvalitu mediálního vzdělání. Hogan (2001, s. 668) uvádí několik rolí, které by měla rodinná mediální výchova obsahovat. Zmiňuje se o roli regulátora. Může regulovat jak obsah, na který se bude jedinec dívat, tak zároveň časovou dotaci, kterou mladý divák získá na sledování televize. Dále pak autorka hovoří o dospělém jako tvůrci mediálního prostoru, čímž se rozumí fyzikální prostředí domácnosti – jakým způsobem máme uspořádané prostředí, ve kterém sledujeme televizní vysílání.

Další rolí dospělého může být průvodce. V této roli dospělý dítěti ukáže možnosti, které dítě může využít při sledování mediálního obsahu, řekne mu svůj názor a případně zodpoví otázky, které dítě dospělému položí. Nejlepší formou je společné sledování televize či jiné trávení času s médii (čtení časopisů). Sloboda (2013:113,114) uvádí, že v případě sledování televize rodiče tento čas tráví s dětmi až v pozdějším věku, údajně prý nemají rádi animované seriály. Ve větší míře sledují televizi matky se svými dcerami.

1.6 Děti a volný čas

Definice této denní doby je v jistém ohledu velmi těžce specifikovatelná. Většina z nich se ale shodne na tom, že se jedná o čas, ve kterém dítě nesedí ve školní lavici či neplní jisté povinnosti týkající se školní docházky. V tomto ohledu se pak jedinec spolu se svými rodiči může rozhodnout, jakým způsobem svůj volný čas využije. Způsobů je ve 21. století nepřeberně mnoho.

Tradice organizovaně tráveného času jak dětí, tak dospělých, se traduje od 19. století. V této době v českých zemích probíhá národní obrození. V této době dominuje v organizaci volného času Sokol. Postupně se napříč politickými režimy vytvářely nejen sportovní uskupení (Bocan 2012: 43). Nejčastěji se setkáváme s těmito typy organizací, které aktivity nabízejí⁷:

---

⁷ Tamtéž s. 43,44

- Nestátní neziskové organizace (skauti, tomíci)
- Sportovní oddíly
- Školská zařízení pro zájmové vzdělávání (družiny)
- Kroužky na školách (jazykové kroužky)
- Komerční subjekty

Dle MŠMT je nedílnou součástí a možností, jak efektivně využít volný čas také možnost základního uměleckého vzdělání, zřizovaná Základními uměleckými školami (ZUŠ).

Výběr z této široké palety by měl být uvážlivý z obou stran. Jak ze strany rodičů, tak samotného jedince, který bude daným způsobem svůj volný čas trávit. Jedná se především o to, co bude dítě bavit, jaké kompetence mu byly dány do vínku a jaká je dostupnost v rámci jeho bydliště či rodinného rozpočtu. Z výzkumu dle Bocana (2012: 44) vyplývá, že 74 procent dětí ve věku od 6 do 15 let navštěvují jeden nebo více kroužků týdně. Co se týče zaměření, stále jsou nejvíce navštěvovány sportovní oddíly, poté hudebně dramatické a výtvarné⁸. Zajímavý poznatek uvádí Bocan (2012: 36), a to, že starší děti už opouští zájmové kroužky a tráví svůj čas individuálně. Vyhledávají své kamarády, popřípadě virtuální svět na internetu a televizi.

Jiná skladba volného času je poté o víkendech. Výše zmíněné sportovní oddíly vyjíždějí na soutěže, utkání nebo přebory, táborníci či tomíci s velkou pravděpodobností organizují výpravy do přírody. Ostatní děti tráví větší penzum času se svými rodiči a sourozenci.

1.6.1 Děti a volný čas spojený se sledováním televize

I když se toto téměř tradiční médium musí den co den potýkat s konkurencí stále se rozvíjejících nových médií, dětský divák si stále svou cestu k televizní obrazovce najde. Jak jsme již zmínili v kapitole 1.2 a 1.2.1, s mladšími diváky jsou stále u obrazovky přítomni rodiče nebo starší sourozenci v roli průvodců a regulátorů televizního obsahu i času tráveného u televize, jejíž sledování má zejména zábavní a edukativní funkci. V USA tráví děti u obrazovky v průměru 21 hodin týdně⁹. Z Bocanových výzkumů jsou známa data o sledování televize dětmi od 10 do 12 let (2012: 36,37). Z nich vyplývá, že v této věkové kategorii sledují jedinci obrazovky v průměru 31 – 60 minut denně ve všední den. O víkendu je to více,

⁸ Tamtéž s. 46

⁹ Pediatri v praxi: Dopad televize na vývoj dítěte [online]. 2012, 2012(13) [cit. 2018-12-20]. Dostupné z: <https://www.pediatricpropraxi.cz/pdfs/ped/2012/04/21.pdf>

u dvanáctiletých až 180 minut a více. Šed'ová (2007: 52,53) ve svém výzkumu identifikovala čtyři modely dětského užívání televize. Jedná se o časové rozpětí, které se pohybuje mezi průměrem od deseti minut, až po čas trávený bez omezení. V modelu, který Šed'ová (2007: 52) označila jako „Bez limitu“, není možné odhadnout přesnou dobu sledování, televizní přijímač je v těchto rodinách zapnutý převažující část dne v domácnosti, kde se dítě pohybuje a tráví svůj čas.

1.7 Zpravodajství

Tato žurnalistická činnost je vůbec nejstarší součástí v této oblasti. Hlavním cílem je informovat, a to především objektivní formou, ke které se váží zpravodajské kvality spojené s vyvážeností, nepředpojatostí a poctivostí celého novinářského řemesla. Dle Trampoty (2016: 9) je primární snahou zpravodajství zajistit přísun informací o událostech. Následně je také nutné kontrolovat obsah sdělení. Další důležitou složkou je bezpochyby srozumitelnost, která je uzpůsobena příjemci v konkrétní podobě vzhledem k formě podání zprávy jako produktu. Osvaldová a kolektiv (2011: 19) uvádí, že by měly zprostředkovat rozmanité a společensky podstatné informace, které reflektují široký rozmach konkrétní společnosti. Dopad na společnost je od prvních zmínek o informování velice značný. Nejen dnes, ale i ve stoletích minulých jsou informace předávány médií faktorem, který ovlivňuje veřejné mínění a utváří společenské hodnoty, které mezi sebou jedinci či skupiny sdílejí.

Zpravodajství je možno dělit na tištěné, audiovizuální či jako součást nových médií.

1.7.1 Televizní zpravodajství

Tato forma zpravodajství, přinášení informací, znamenala ve svých počátcích značný zlom. Od chvíle, kdy se začalo v padesátých letech minulého století v Československu objevovat na obrazovkách, měli diváci možnost prostřednictvím audiovizuálního materiálu sledovat souhru zvuku a obrazu najednou. Tato nová forma znamenala pro příjemce větší blízkost k danému tématu a také vyšší míru srozumitelnosti celého sdělení.

První formu tohoto formátu převzali tvůrci z filmového zpravodajství. To se vysílalo v tehdejších biografech. Posléze pak tvůrci vyvíjeli svůj charakteristický způsob jak v oblasti ryze technologické, tak v samotné části, kdy se reportáž kompletuje k vysílání prostřednictvím svého redaktora. Technickým vývojem se daná zpráva dostává ke svému

příjemci s čím dál menším časovým odstupem. Televizní divák se tedy dozvídá o čím dál bližší minulosti, a také už může sledovat reportéra přímo v terénu v přímém přenosu.

První televizní zpravodajství bylo zcela logicky součástí veřejnoprávní televize. Následně se v devadesátých letech, vedle toho času České televize, začaly do mediálního prostoru dostávat i televize soukromé. Jejich forma zpravodajství se vyznačuje větší dávkou subjektivity, expresivity a doplňkových efektů, mezi nimiž můžeme jmenovat například přidanou hodnotu hudebního podkresu, který může zcela zásadně změnit percepci sdělení.

V současné době vnikají do televizního zpravodajství nová média, která přináší techniku digitalizace a přesun zpravodajství do internetového prostoru.

Divák může zaznamenat ve vysílání několik druhů zpráv¹⁰. Jedním z historicky nejstarších druhů zpráv je zpráva čtená, která je technicky nejméně náročnou. Moderátor využívá textu, který má k dispozici v papírové či digitální formě. Divákovi je přinášén obrazový materiál, který dokresluje moderátorovo sdělení, které není dlouhé, jedná se o flešovou zprávu. Dalším velice podobným druhem zprávy je obrazová zpráva se svým rozsahem do 30 sekund. Její varianty se mezi sebou mohou prolínat, a to ve formách čtené zprávy se synchronem – tato forma nejlépe vykresluje divákovi danou situaci, může přinést informaci nový rozměr v podobě autentického záběru přímo z dění či názor nejbližších zúčastněných aktérů.

Takzvané kraťasy jsou krátké uzavřené útvary, které jsou mezi sebou odděleny vizuálním efektem, jsou nejčastěji součástí krátké zpravodajské relace. Za tento druh by se daly také označit headliny před zpravodajským pořadem.

Zprávy kombinované se vyznačují obsáhlou informační hodnotou, která převažuje nad obrazovou složkou, ta má dokreslující a doplňující roli. Tento druh zpráv využívají redakce zabývající se politikou nebo ekonomikou. Moderátor se nejdříve zabývá jádrem celého sdělení a postupně zprávu rozvádí do detailů.

Nejčastější součástí zpravodajských relací je reportážní zpráva neboli reportáž. Tento útvar svou výstavbou i způsobem zpracování dokáže nejlépe reflektovat o skutečné události a přiblížit ji divákovi v co nejsrozumitelnější podobě. Reportáž se skládá z dynamických záběrů, které ilustrují danou situaci a nepřímo korespondují s asynchronem redaktora příspěvku. Dále pak se tyto úseky střídají se synchrony přímo z dění události – rozhovory

---

¹⁰ OSVALDOVÁ, Barbora. Zpravodajství v médiích, str. 85-88

s aktéry (organizátory akce, postiženými osobami v nenadálé situaci). Prostor by měl být umožněn pro obě strany sdělení. Celá reportáž by měla být pojata jako uzavřený logický celek.

1.8 Tvorba pro děti a mládež v České televizi

Specializované pracoviště se v České televizi objevilo 1. května 2002, tehdy Centrum tvorby pro děti a mládež, které čítalo v průměru 24 tvůrců. Jednalo se o pracoviště, které poptávalo, vytvářelo a produkovalo pořady pro dětského diváka. Po vzniku samostatného dětského kanálu se mění proces vzniku původních dětských pořadů, které se vytváří přímo v České televizi. Petr Koliha celý proces popisuje takto: „My vypíšeme třeba poptávku, že chceme zábavní pořad třeba. Zveřejníme to a vlastně oni nám do určitého data sesypou třeba dvacet těch nápadů na zábavní pořad, z toho se pak vlastně vybírá, tomu se říká pitching, až to pak dospěje na programovou radu, kde se to kolektivně schválí, posvěťí za mé účasti. Kdybych byl samozřejmě zásadně proti, tak by to byl asi problém, nicméně to centrum, oni to nemají tak jednoduché, tam jsou vlastně jednotliví producenti, což je třeba případ Barbary Johnson, která dělá myslím večerničky, což je případ dětský tvorby, hraný věci a tak dále, jenom taková vsuvčička, že my vlastně jako Děčko spolupracujeme se všemi producenty (2019: příloha č. 1, ř. 108-115).

31. srpna 2013 se na obrazovkách objevuje spolu se stanicí ČT Art nový kanál pro děti a mládež ČT:D. Během 14 hodinového vysílacího bloku ČT:D odvysílá pestrou škálu pořadů. Petr Koliha, výkonný ředitel kanálu před zahájením vysílání řekl, že se chce spolu se svými kolegy věnovat všem žánrům, které televize nabízí. Napovídá tomu i současný program, který obsahuje zábavné i vzdělávací pořady a dále uvedl: „Chceme se věnovat zprávám, které zajímají především děti, například že se něco zajímavého děje v zoologické zahradě nebo v planetáriu, nechceme se ale vyhýbat ani složitějším společenským událostem.“¹¹

---

¹¹ Nastává den ČT :D [online]. 30.8. 2013 [cit. 2018-12-22]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/media/1078157-nastava-den-ct-d>

Web České televize nabízí k přečtení řadu informací o dětském kanálu, díky nimž má zájemce o tyto informace možnost dozvědět se o filozofii a zásadách tvorby a vysílání pro dětského diváka:

- Bezpečí a jistota
- Kvalita a pestrost
- Zábavné vzdělávání
- Přehledná dramaturgie

V obsáhlejších zásadách tvorby se pak dočítáme také o věkové přiměřenosti a mediální výchově, která je nedílnou součástí programové skladby kanálu. Navazující zásada se týká přímo zpravodajskému pořadu Zprávičky: Informace z pohledu dětí a pro děti

Taková je každodenní zpravodajská relace pro děti Zprávičky, která vzniká ve zpravodajství České televize. Základem jsou zprávy z domova, ze zahraničí, ze sportu a počasí. Zprávičky jsou určeny starším dětem. Menší děti by se na ně měly dívat nejlépe s rodiči, které jim mohou vysílaný obsah pomoci lépe pochopit.¹²

1.9 Zpravodajství pro děti v evropském měřítku

Většinu veřejnoprávních a soukromých rozhlasových a televizních stanic spojuje Evropská vysílací unie (EBU), která vznikla roku 1950 v Ženevě¹³. Konkrétní organizací, která dětské zpravodajské relace sdružuje je pak Eurovision Youth News Exchange. „Mezi jednotlivými šéfredaktory probíhá denně komunikace přes maily a vzájemně si mohou vyměňovat jednotlivé zprávy. Dále pak společně řeší konkrétní případy, kdy nastane nějaká komplikace ve vysílání, co se týče obsahu a například Čech řeší s Finem, jak by danou situaci řešil,“ uvádí ředitel ČT:D pan Petr Koliha (2019: příloha č. 1, ř. 41-43).

---

¹² Programové zásady Děčka [online]. [cit. 2018-12-22]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/decko-programove-filozofie-a-zasady/programove-zasady/>

¹³ Evropská vysílací unie. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2019-02-26]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Evropská_vysílací_unie

1.9.1 Konkrétní zpravodajské pořady pro děti a mládež

V současné době je v Evropě 14 zpravodajských pořadů pro děti a mládež s cílovou skupinou v průměru od osmi do dvanácti let. Značná část se od českého formátu liší formátem pořadu a také jeho délkou. Mnohé pořady ze západní části Evropy (Belgie, Holandsko, Německo) se vyznačují spíše zábavnou formou předávání informací dětským divákům v podobě divadelní dramatizace, kterou využívají jak moderátoři ve studiu, tak reportéři přímo z terénu, kteří používají rekvizity nebo kostýmy. Výsledný celek pořadu pak od běžného zpravodajství působí neobjektivně, ale pravděpodobně se divák touto formou dokáže vcítit do dění. Tradiční formu zpravodajství podobnou relacím pro dospělé publikum připomínají pořady ze Švédska, Dánska a Velké Británie.

Nejvíce podobou zpravodajským pořadem českému formátu pořadu Zprávičky, je irský News2Day. „Irové mají stejně jako my tradičně každý týden rubriku Téma týdne a zabývají se děním z domova. Dále také natáčí ze školního prostředí a věnují se školním starostem. Celkem podobná je i stopáž pořadu. Nízkou cílovou skupinou diváků se Zprávičkám podobají Maďaři,“ řekl Petr Kopecký, dramaturg pořadu Zprávičky.

V rámci historie vysílání sahají zpravodajské pořady pro děti a mládež až do 70. let minulého století. Britská BBC v dubnu roku 1972 začala vysílat pořad Newsround¹⁴, o 30 let později pak pro děti začal vysílat dětský kanál CBBC. Holandský Jeugdjournaal zahájil vysílání v lednu roku 1981.¹⁵ V září roku 1993 měli svůj pořad i švédští mladí diváci.¹⁶ Ostatní zpravodajské pořady začínaly vysílat až v novém miléniu.

1.10 Pořad Zprávičky

Zpravodajský pořad určený pro děti a mládež je na obrazovkách České televize od roku 2000. V těchto letech se v televizních programech objevoval pod názvem Zprávičky ze světa. Pořad

---

¹⁴ Heslo vyhledávání Newsround. Google [online]. [cit. 2019-03-09]. Dostupné z: https://www.google.cz/search?client=opera&ei=WHmDXOyoEoWd5wK74YeoBQ&q=Newsround+&oq=Newsround+&gs_l=psy-ab.3..0l5j0i3015.35174.35174...35699...0.0..0.92.92.1.....0....2j1..gws-wiz.....0i71.GB2s3YMo6pk

¹⁵ Heslo vyhledávání Jeugdjournaal. Google [online]. [cit. 2019-03-09]. Dostupné z: <https://www.google.cz/search?client=opera&q=Jeugdjournaal&sourceid=opera&ie=UTF-8&oe=UTF-8>

¹⁶ Heslo vyhledávání Lilla Aktuell. Google [online]. [cit. 2019-03-09]. Dostupné z: https://www.google.cz/search?client=opera&hs=8ou&ei=oXWDXJ2JNMPIwQLrqpmQBA&q=Lilla+Aktuell&oq=Lilla+Aktuell&gs_l=psy-ab.3..0j0i22i3019.1396.15570..15983...0.0..0.84.84.1.....0....1j2..gws-wiz.....0.AG-o6ERMsr

byl vysílán jednou týdně stejně tak jako jeho následovník, a to pořad Zprávičky, který se vysílal od roku 2010 na ČT1 v sobotu dopoledne a trval dvacet minut. Tento formát nabízel mladému divákovi přehled zpráv, které se udály za poslední týden, zajímavé reportáže tvořené vrstevníky diváků a nakonec takzvaný Miniparlament, který byl složen rovněž z vrstevníků diváků. Každý debatující přišel do studia se svým návrhem nového zákona, obhájil ho a následně si vyslechnul názory pro a proti a měl možnost zodpovědět otázky. Před rozloučením moderátorky měla své místo v programu divácká soutěž, která se tematicky týkala probíraných témat v pořadu či vědomostních zajímavostí. Po zahájení vysílání ČT: D až dodnes se pořad vysílá každý den od 18:40 do 18:45 před Večerníčkem. Spolu s ním a pořadem Draci v hrnci a Studiem Kamarád si Zprávičky drží největší sledovanost v rámci vysílání dětského kanálu.

1.10.1 Výstavba pořadu

Jelikož se nejedná o běžnou zpravodajskou relaci, musí mít tvůrci zpravodajství pro dětského diváka na paměti řadu pravidel, která je nutno dodržovat jak při výběru témat, tak při jejich samotném zpracovávání na pozici redaktora či editora. Důležitou roli ve výběru témat hraje schopnost jednoduchého a srozumitelného uchopení a následného předání divákovi. S výběrem úzce souvisí role dítěte v samotné reportáži. Pokud je průvodcem či aktérem reportáže sám potencionální divák pořadu, tím snáze koncový divák porozumí sdělení. Snadnému porozumění sdělení napomáhá jazyk, který je přizpůsoben cílové věkové skupině. Redaktoři a editoři pořadu se věnují tvorbě verbálních sdělení v takové formě, která neobsahuje cizí a jinak nesrozumitelná slova. Těm rozumí dospělí, ale divák školního věku se s nimi nemá možnost setkat.

Kostra pořadu se skládá z uvítání moderátora, moderátorky, přehledu témat prostřednictvím headlinů, zpráv z domova, ze světa, sportu a počasí. Zahraniční zprávy nejsou obsaženy denně po celý týden, některé dny jsou tematicky laděny například do sportovního rázu, pohádkového, environmentálního či zvířecího. Ve dnech, kdy se i v běžném vysílání na kanálech ČT připomínají významné události, jsou Zprávičky vysílány formou speciálu, a to například na Vánoce, Den dětí a jiná významná výročí. Studiové předěly jsou nahrazeny tematickými předěly v přírodě nebo muzeu a reportáže jsou věnovány danému výročí. Jednou ročně také redakce pořadu spolu s moderátory celý svůj pořad přesouvá do dění Zlín Film Festivalu, kde se denně natáčí rozhovory s dětskými herci nebo tvůrci pořadů ČT:D. Mladí diváci se mohou setkat s moderátory a vyzkoušet si například předpověď počasí před zelenou klíčovací plochou.

1.11 Metodika

Hlavní výzkumná otázka zní: *Jak rozumí mladí diváci dětskému zpravodajství vysílanému v pořadu Zprávičky?* Zvolili jsme tedy formu kvalitativního výzkumu. Pomocí skupinového dotazování technikou focus group neboli ohniskových skupin budeme zjišťovat odpovědi na tuto otázku postupně. Výhodou ohniskových rozhovorů je bezpochyby zisk velkého množství informací na ohniskové téma za krátkou dobu. Při jakémkoli rozhovoru vedeném s dětmi ve věku cílové skupiny pořadu je důležitá důvěra v moderátora celého rozhovoru. Proto se budeme na začátku rozhovoru věnovat seznamovací části s dotazovanými ve skupině. Důležité je také nevyvíjet tlak na spád celého rozhovoru, který by se sice měl jevit dynamickým, ale v souvislosti s prací s dětmi by se mohlo stát, že jednotliví informanti nebudou ochotni odpovídat na otázky a strhnou sebou ostatní ve skupině.

Po uskutečnění rozhovorů a zhotovení jejich přepisu, přichází na řadu analýza odpovědí a zpracování odpovědi na hlavní výzkumnou otázku.

1.11.1 Kvalitativní výzkum

Kvalitativní výzkum stojí na druhé straně od výzkumu kvantitativního. Dle definice Dismana (2000, str. 285) se jedná o nenumerné šetření a interpretaci sociální reality, přičemž jeho cílem je odkrýt význam podkládaný sdělovaným informacím. Výhodou formy tohoto výzkumu je jistá pružnost v tom, že je možné během výzkumu měnit a upravovat pořadí otázek v průběhu již zahájeného výzkumu. Další z výhod je, že se autor výzkumu setká tváří v tvář se svým vzorkem informantů, což výzkumník při kvantitativním výzkumu bezpochyby nedokáže obsáhnout. Zvolený typ výzkumu se také vyznačuje kratší a efektivnější dobou samotného získávání dat. Delší je však doba zpracovávání. To se skládá většinou z přepisu rozhovorů a jejich analýzy. Někdy se může stát, že se získaná data tematicky neshodují s výzkumnými otázkami, proto musí výzkumník data pečlivě třídit. Hlavním úkolem dle Hendla (2005: 52) je objasnit, jak se lidé v daném prostředí a situaci dobírají pochopení toho, co se děje, proč jednají určitým způsobem a jak organizují své všednodenní aktivity a interakce. Typ tohoto typu výzkumu se začíná praktikovat hojněji v 70. letech 20. století.

1.11.2 Metoda a technika výzkumu

V souvislosti s hlavní výzkumnou otázkou a cílovou skupinou byla zvolena metoda vedení rozhovoru v ohniskových skupinách neboli focus groups. Stejně jako ve všech případech kvalitativních výzkumů, musí být dotazování prostřednictvím rozhovoru důkladně připraveno.

Formy rozhovorů dělíme dle základního dělení na strukturované, polostrukturované a hloubkové. Vzhledem k cílové skupině není možné hloubkové rozhovory možno zvolit. Vyzrálost jedinců toto nedovoluje. Morgan (2001:37) uvádí, že je možné individuálně kombinovat metodu ohniskových skupin s individuálním rozhovorem. Jednu z výhod argumentuje takto: „Jednoduchý a nejdůležitější aspekt, kterým může jak skupinové, tak individuální dotazování přispět ke kvalitě projektu, který je vystavěn na druhé z obou metod, tkví v rozvržení interview. Například ohniskové skupiny, které jsou použity pro předběžný, mohou poskytnout užitečný začátek k vedení individuálních rozhovorů s novými informátory a o nových tématech.“

První výzkumy jsou spojeny se jménem Roberta K. Mertona. Název typu výzkumu se odvíjí od ohniska tématu, od kterého se odvíjí další podrobné otázky. Sedláková (2014:236) zmiňuje, že se touto technikou média delší dobu nezabývala a metodu neužívala. Primárně tuto techniku využívaly marketingové instituce, které se zabývaly výzkumem brandu nebo produktům, které nově vstoupily na trh.

Při výstavbě skupiny je důležité dbát na to, aby nebyla skupina příliš malá nebo naopak příliš velká.

1.11.3 Ohnisková skupina jako metoda kvalitativního výzkumu v praxi

Každá výzkumná metoda sebou nese svá pro a proti. Jednu z výhod jsme již uvedli v předchozí kapitole. Samotnému zahájení výzkumu náleží i příprava, které by měl autor výzkumu věnovat dostatečně dlouhou dobu vzhledem ke kvalitě výsledků. Součástí přípravy by mělo být přesné stanovení ohniska, okolo kterého se budou shromažďovat a formulovat dílčí otázky. V našem výzkumu jsme si tedy ohnisko určily na základě hlavní výzkumné otázky a jeho název jsme zjednodušili na formulaci *porozumění zpravodajství vysílaném v pořadu Zprávičky*. Dílčí otázky nás dále dovedou k tomu, jak diváci sdělením rozumí.

1.11.4 Výzkumný vzorek

Jak již anotace pořadu Zprávičky uvádí, informanty budou děti od osmi do dvanácti let. Bude tedy zvoleno ohnisko této cílové skupiny a výzkum bude veden s informanty ve věku od devíti do jedenácti let, čemuž odpovídají žáci třetí až páté třídy základní školy. Bude se jednat o tři skupiny čítající 5 informantů. Hendl (2005: 182) klade důraz na sociální vztahy, které by

měly být v dané skupině již předem navázané. Tento fakt zajišťuje prolomení zábran, které by při složení vzájemně předem neznámých jedinců mohlo nastat.

První focus group, tedy zkoumaná skupina diváků pořadu Zprávičky, bude vybrána dle dostupnosti bydliště a pobytu při studiu výzkumnice v okruhu 50 km, tedy ze základních škol v Broumově a základních škol v Olomouci. Konkrétní školy byly vybrány losem.

První školou, která byla vylosována, je Základní škola Hradební v Broumově. V této škole je výuka rozdělena do prvních dvou tříd, které vyučuje jedna třídní učitelka, poté jsou děti předány na další tři roky druhé třídní učitelce. Nejprve v těchto třídách zjistíme, zda jsou mezi žáky aktivní diváci pořadu Zprávičky, což je pro výzkum podmínkou. Další vzorek informantů bude osloven na školách, které se nacházejí ve městech s větším počtem obyvatel. Druhou školou, ve které bude výzkum probíhat, je ZŠ Svatoplukova v městské části Hejčín, která je součástí Statutárního města Olomouce. Dle výzkumů Bocana¹⁷ je velikost místa bydliště ovlivňujícím faktorem toho, jakým způsobem děti tráví čas, s kým ho tráví a jaký mají obecný rozhled či předpoklady k porozumění mediálních sdělení. Zkoumané skupiny budou celkově tři.

1.12 Informovaný souhlas

Během výběru informantů a před zahájením samotného zkoumání budou rodiče konkrétních informantů předem informováni o celém procesu výzkumu, technice výzkumu, přítomnosti kamer a diktafonů, které budou rozhovory snímat a zaznamenávat pro následné hodnocení celého vzorku. Během tohoto procesu musíme počítat s případnými ztrátami, které by znamenaly úbytek počtu informantů v jednotlivých skupinách. Jelikož se budeme setkávat během rozhovorů s pěti diváky pořadu, bude s nejvyšší pravděpodobností náhrada možná.

1.13 Průběh výzkumu

Na základě dohody s informanty a jejich zákonnými zástupci se na půdě základních škol po vyučování sejde výzkumník se svým asistentem, který bude v roli tichého pozorovatele a zapisovatele. Nejprve si výzkumník nachystá prostředí, ve kterém bude setkání s informanty probíhat – rozestavení záznamových zařízení, příprava audiovizuálních materiálů, které budou v druhé části skupinového rozhovoru promítány informantům.

---

¹⁷ BOCAN, Miroslav. Děti v ringu dnešního světa: hodnotové orientace dětí ve věku 6 až 15 let. Praha: Národní institut dětí a mládeže Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, 2012. ISBN 978-80-87449-24-0.

Po přípravě a vyzkoušení všech materiálů je možné zahájit výzkum a přizvat si do místnosti informanty. Po společné aklimatizaci se výzkumník krátce seznámí s informanty, společně si zahrají seznamovací hru a plynule přejdou k prvním otázkám, které se budou týkat trávení volného času ve všední a volný den a také toho, jakým způsobem se dozvídají o dění okolo nich. Posléze si výzkumník začne s diváky dětského kanálu vyprávět o jejich vztahu k ČT:D a sledování pořadu Zprávičky. Otázky budou směřovat k získání názoru na skladbu pořadu a jejich oblíbené rubriky. Dále se výzkum vyvíjet a dostávat k jádru celé práce, a to porozumění obsahům zpravodajského pořadu pro děti prostřednictvím předem vybraných audiovizuálních materiálů. Výzkumník seznámí mladé informanty s tím, co uvidí a vysvětlí jim, že si budou následně ve skupině o videu povídat. Stále je důležité mít na paměti, že se výzkum týká ohniskové skupiny ve věku od devíti do jedenácti let, což znamená, že se informanti nemusí vyjadřovat uceleně a uvážlivě jako dospělý jedinec. Následuje společné zhlédnutí ukázek z vysílání pořadu. Informanti dostanou možnost si zapsat poznámky o tom a poté se společně s výzkumníkem vrátí k rozhovoru o tom, co viděli v ukázce a jakým způsobem jí porozuměli.

Průvodcem celého rozhovoru bude také ovečka Duháček, která je maskotem kanálu ČT:D. Využití tohoto pojítka se světem dětí navodí lepší atmosféru během rozhovoru.

1.13.1 Postup při analýze získaných dat

Ještě před analyzováním získaného materiálu je nutnost přepisu všech skupinových rozhovorů. Tento přepis bude sloužit k utřídění informací, tudíž není třeba přesného fonetického přepisu. Před započítáním kódování ze záznamů vyjmeme a zredukujeme přepis pouze na informace, které se dále budou zařazovat do kódovacích kategorií a dají se považovat za relevantní. Vyřazením si celý výzkumný materiál zpřehledníme. Prvním krokem bude otevřené kódování, kdy výzkumník informace kategorizuje.

Hendl (2005: 224) uvádí řadu chyb, kterých se výzkumník může během kvalitativního výzkumu dopustit, vybíráme některé z nich, které by se mohly našeho výzkumu týkat:

- Efekt prvního dojmu – nedostatečný časový odstup od provedení výzkumu
- Informativní nedostupnost – výzkumník získá při skupinových rozhovorech v dané skupině větší množství informací a dává jim větší váhu
- Interní konzistence – výzkumník ignoruje zajímavou či překvapivou informaci

2 Výzkumná část

2.1 Rozbor výzkumného materiálu

Během výzkumu využijeme reportáže z vysílání pořadu Zprávičky z let 2018 a 2019. Výběr výzkumného materiálu probíhal ve spolupráci s Davidem Bernardym, editorem pořadu a studenty pedagogické fakulty Univerzity Palackého (dále PdF).

První výběr probíhal na základě selekce v interních materiálech redakce pořadu, jakým je týdenní hodnocení vysílání pořadu. V těchto dokumentech získávají autoři příspěvků zpětnou vazbu ke svým reportážím od dramaturga pořadu Petra Kopeckého.

Druhá část selekce probíhala již s editorem a studenty PdF s profilací na český jazyk. Z prvotního výběru byla vyřazena jedna reportáž z důvodu špatného pojetí tématu, který neodpovídal úvodu moderátorky pořadu ani názvu, který se vyskytoval na začátku příspěvku.

Konkrétní obsah výzkumného materiálu

V následujících popisech uvedeme objektivní popis obsahu reportáží, čímž se rozumí popis informací, které se z nich mohl divák dozvědět. V následující kapitole pak rozvedeme problematiku okamžiky, díky kterým by divák neměl možnost porozumět sdělení. Ve vzorku výzkumného materiálu se vyskytují tři reportáže, kterým by divák měl bez potíží porozumět a tři reportáže, které by dle hlediska autorky bakalářské práce a výše zmíněných spolupracujících dětskému divákovi nemusely být zcela jasně uchopitelné.

Reportáž č. 1: Pěvecký sbor Štěpánka zvítězil na Folkytonku. Reportáž informuje diváky o tom, jak se vítězný pěvecký sbor připravuje na svá vystoupení. V první části reportáže se divák dozvídá, jak vznikl název sboru a jakým způsobem se na soutěž Folkytonk dostal. Poté samotné členky představují svůj soutěžní repertoár a své oblíbené skladby. V poslední části reportáže zpěvačky představí svou trofej, kterou je plyšový medvěd, kterého pojmenovaly po jedné ze soutěžních písní.

Reportáž č. 2: Veganská jídla ve školce. Moderátorka uvádí reportáž s vysvětlením toho, jaký je rozdíl mezi veganstvím a vegetariánstvím. Dětské diváky se v reportáži dozvídají o finské mateřské školce, ve které je na žádost rodičů pro děti připravovaná veganská verze pokrmů. Děti pak v rozhovorech uvádí svá oblíbená jídla. Reportáž je příkladem spolupráce mezi ostatními dětskými zpravodajskými pořady v rámci Evropské vysílací unie.

Reportáž č. 3: Rádiový orientační běh, mistrovství světa žáků a dorostu. Divák se v reportáži dozvídá zprvu o tradici konání mistrovství v tomto sportu jak ve světovém měřítku, tak v České republice. Dále rozhodčí závodu vysvětluje, jakým způsobem se závodník pohybuje po trati a jaký je systém celého závodu. V další části se divák dozvídá o tom, jak se čeští závodníci pohybují v konkurenci s ostatními státy. Následně pak v rozhovoru jedna z českých favoritek uvádí, co je na sportu zajímavé a jakým způsobem se k němu dostala. Závěr rekapituluje výsledky závodu v konkrétní kategorii do 14 let.

Reportáž č. 4: Čtvrtkařka Malíková dorosteneckou mistryní Evropy. Standardní sportovní čtená zpráva shrnující úspěch sedmnáctileté běžkyně, která překonala rekord na evropském šampionátu a nominovala se na mistrovství Evropy v Berlíně. Je také velkou nadějí v říjnové olympiádě mládeže v Buenos Aires.

Reportáž č. 5: Krátkokrčka dlouhoocasá byla zapsána na seznam nejhroženějších plazů. Čtená zpráva informuje diváka o živočichovi, který byl zapsán na 29. místo v seznamu nejhroženějších plazů na světě a dozvídá se o jeho vzhledu a přezdívkě. Dále pak moderátorka varuje před tím, že bude tento plaz k vidění pouze v mořských akváriích.

Reportáž č. 6: Finále ČEPS Cupu. Reportáž z finále florbalové soutěže základních škol uvádí příspěvek s tím, že se florbal stal jedním z nejoblíbenějších sportů. Organizátorka turnaje dále vysvětluje průběh celého klání mezi školami. Redaktorka poté nastiňuje propozice závodu a klade důraz na složku fanoušků při turnaji. Respondenti odpovídají na otázky, co pro ně florbal znamená a co je na sportu baví. V závěru zazní informace o cenách pro vítěze.

Reportáž č. 7: Den otevřených dveří na ZŠ TGM v Borohrádku. Reportáž dětské televize informuje o dni otevřených dveří na tamní škole. Seznamuje diváka s programem a prostřednictvím respondentů předává informace o tom, proč zájemci o školu na akci dorazili.

Rekapitulační tabulka:

Název reportáže	Redaktor	Stopáž
Pěvecký sbor Štěpánka zvítězil na Folkytonku	David Bernardy	1 minuta 7 sekund
Veganská jídla ve školce	Sabina Janovicová	1 minuta 3 sekundy
Rádiový orientační běh,	Zuzana Panchártková	1 minuta 22 sekund

mistrovství světa žáků a dorostu		
Čtvrtkařka Malíková dorosteneckou mistryní Evropy	redakce ČT Sport	26 sekund
Krátkokrčka dlouhoocasá byla zapsána na seznam nejhroženějších plazů	David Bernardy	20 sekund
Finále ČEPS Cupu	Pavla Hajpišlová	1 minuta 30 sekund
Den otevřených dveří na ZŠ TGM v Borohrádku	Školní televize ZŠ TGM Borohrádek	41 sekund

2.2 Charakteristika informantů a informantek

2.2.1 Skupina č. 1 – žáci 4. třídy ZŠ Hradební Broumov (A)

Tato skupina byla složena převážně z dívek. Členové skupiny byli vybráni na žádost třídní učitelky dle jejího uvážení a následně jim rozdala informovaný souhlas, který budoucí účastníci výzkumu předložili doma rodičům. Skupina byla pestrá a nesourodá, co se týče mentální zralosti, schopnosti projevu a interakce, ale i životním stylem. Jádrem tvořily tři informantky, které mezi sebou interagovaly během celého výzkumu a sdělovaly si dojmy.

Anna (žákyně 4. třídy, 10 let)

Tato informantka se do průběhu ohniskového rozhovoru nezapojovala příliš iniciativně. Odpovídala na otázky pouze tehdy, když jí byla položena otázka, sama se většinou o slovo nehlásila. Po první sérii otázek se o slovo ale přihlásila a doplnila informace o svých zájmech o další sporty (2019: záznam č. 1, čas 13:21). V okruhu, který se týkal přímo ukázek ze zpravodajského pořadu, zprvu odpovídala. K ukázkám č. 3, 4, 5, 6, 7 se již o slovo nepřihlásila.

Alžběta (žákyně 4. třídy, 10 let)

Tato informantka vykazovala podobné rysy jako její spolužačka Anna. Dokázala udržet pozornost po celou dobu promítání výzkumného materiálu, nevyjádřila se ke všem ukázkám. Její odpovědi byly většinou vyjádřeny pomocí jednoduché věty: „*Mně se líbilo všechno*“ (2019: příloha č. 3, ř. 53). V neverbálním projevu vykazovala energičtější chování, poslouchala ostatní účastníky a reagovala často smíchem.

Amálie (žákyně 4. třídy, 10 let)

Tato informantka patřila k neenergичtější složce celé ohniskové skupiny. Pohotově reagovala na všechny otázky a dokázala se soustředit na drtivou většinu informací, které v reportážích zazněly. U ukázky č. 3 si jako jediná zapamatovala číslo, které znázorňovalo důležitou součást zprávy. (2019: záznam č.1, čas 31:30 – 31:45)

Andrea (žákyně 4. třídy, 11 let)

Tato informantka měla velkou slovní zásobu a interagovala s celou skupinou i výzkumníci. Její chování se během setkání příliš neměnilo, dokázala se soustředit na všechny ukázky. Během setkání bylo zřejmé, že ji setkání baví a bez problému by dokázala udržet pozornost i delší dobu a se zájmem by spolupracovala dál. Její názory byly velice podnětné.

Adriana (žákyně 4. třídy, 10 let)

Tato informantka působila velice příjemným dojmem. Dobře reagovala jak na prvotní otázky, tak na otázky doplňující. Většinou se hlásila o slovo jako první bezprostředně po skončení ukázky. Když nebyla dotázána jako první i po jejím přihlášení, nejevila známky zklamání a v klidu vyčkala. Nestyděla se přiznat, že jí některá slova v ukázkách dělala problém a nerozuměla jim.

Adéla (žákyně 4. třídy, 11 let)

Tato informantka patřila k méně aktivní části skupiny, ale její názory byly přínosné. Dokázala se jednou větou vyjádřit ke každé ukázce a popsat většinu děje. U ukázky č. 3 se byla schopná nejpodrobněji vyjádřit k celé sportovní události a podstatě závodu (2019: záznam č. 1, čas 35:50 – 35:05).

Agáta (žákyně 4. třídy, 10 let)

Tato informantka dorazila do výzkumné místnosti o půl hodiny později a účastnila se výzkumu od druhé ukázky. To se výrazně projevilo i na celkové účasti, kdy se již nedokázala plně zařadit do skupinového dění. Její slovní zásoba a míra interakce nebyly na takové úrovni jako například u Amálie, Andrey a Adriany. V komplexním zařazení žákyně do celé třídy žákyně patří dle třídní učitelky k nižšímu průměru.

Poznámka k první ohniskové skupině: Skupina čítala 7 členů, což převyšovalo definovaný počet o dva účastníky. Setkání proběhlo i s nimi, avšak jeden účastník do výzkumu nebyl zařazen, protože se účastnil pouze okruhu, který se týkal seznámení, výzkumného okruhu

otázek se nezúčastnil, neměl žádné názory, do výzkumu nebyl přesvědčován. Poslední zmiňovaná informantka se zúčastnila jen druhé části výzkumu, ale do výzkumu zařazena byla.

2.2.2 Skupina č. 2 – žáci 3. třídy ZŠ Svatoplukova Olomouc

Tato skupina informantů se od první skupiny podstatně lišila. Ve skupině byly znatelné vazby, které skupinu spojují jak ve školní třídě, tak mimo ni, tři ze šesti informantů společně navštěvují florbalový kroužek, který zřizují zaměstnanci školy po vyučování. Při zkoumání jsme mohli pozorovat, že i když ve skupině byla jen jedna informantka mezi ostatními chlapeckými účastníky setkání, nebyla nijak utlačována a role byly víceméně vyvážené. Odpovědi na otázky a reakce na jednotlivé ukázky byly pestré na slovní zásobu, účastníci se mezi sebou doplňovali a jejich názory tvořily sourodé pásmo.

Bartoloměj (žák 3. třídy, 9 let)

Tento informant působil klidným a vyrovnaným dojmem, nenechal se strhnout svými energičtějšími spolužáky a dokázal udržet pozornost po celou dobu výzkumu. Z jeho odpovědí bylo zřejmé, že se zajímá o své spolužáky nejen jako o součásti školní třídy, ale také jako o své kamarády, což dokazuje následující část výzkumu (2019:příloha č. 4, ř. 12-15):

Moderátor: (otázka na jiného informanta) A co děláš doma třeba o víkendu?

Bedřich: Co já dělám doma?

Bartoloměj: Hraje na tabletu.

Bedřich: No, to taky, ale já třeba doma jezdím hodně na kole.

Bedřich (žák 3. třídy, 9 let)

Tento informant vykazoval vysoké známky temperamentu, ale i inteligence. Do výzkumu ho vybrala jeho třídní učitelka z těchto důvodů. V druhé polovině výzkumu se nechal strhnout většinou skupiny a neudržel pozornost. Ve skupině zastával vůdčí pozici, kterou ale ostatní účastníci setkání dokázali potlačit. Často se nechoval přirozeně a před spolužáky se předváděl a vymýšlel si různé odpovědi takzvaně na efekt.

Boris (3. třída, 10 let)

Tento informant byl jedním z méně aktivních v celé skupině. Často se rozmluvil na dané téma a nedokázal dokončit myšlenku, tak zakončil promluvu slovy „*A dál nevím*“ (2019: příloha č. 4, ř. 67). Během části týkající se přímo ukázek dokázal jako jediný zaznamenat číselné detaily, které byly v reportážích obsaženy.

Bořek (3. třída, 9 let)

Tento informant se do výzkumu zapojil, ačkoli nespĺňoval požadovanou podmínku, a to, aby byl divákem pořadu Zprávičky. Na pořad ale svůj názor měl, a tak bylo zřejmé, že pořad někdy viděl. K tomu, že pořad nesleduje, se přiznal hned zpočátku setkání (2019: příloha č. 4, ř. 28-29). Během setkání se choval přirozeně a dokázal se po většinu času soustředit i přes vyrušování svého souseda Bedřicha, který měl s pozorností problémy, což se projevilo během posledních dvou ukázek. S přehledem dokázal reflektovat všechny ukázky a měl na ně svůj subjektivní názor.

Bernard (3. třída, 9 let)

Tento informant se zprvu jevil jako velice inteligentní, avšak ve skupině nebyl zcela respektován a často se hlásil o pozornost, kterou chtěl od ostatních účastníků získat. Projevoval zájem o většinu ukázek, první umělecká ukázka mu dělala poněkud větší, ale ne zásadní potíže, hodnotil ji spíše jako sportovní utkání (2019: příloha č. 4, ř. 92-95):

Bernard: Takže byl tam nějaký hudební klub nebo prostě (známka zaváhání) klub, který se jmenuje Štěpánka podle své školy.

Moderátor: A v čem soutěžili?

Bernard: No, v tom, kdo zazpívá nejlepší písničku (ukončení věty s mírným stoupáním hlasu).

Barbora (3. třída, 9 let)

Tato jediná informantka v celé skupině se genderovou nevyvážeností ve skupině nenechala ovlivnit a držela si svou roli po celou dobu stejnou. Ostatní účastníci ji brali jako sobě rovnou, a když projevila svůj názor, který nebyl zcela na místě, nebyla vystavena výsměchu. K většině ukázek vyjádřila podnětné názory a nonverbálně dokázala vyjádřit širokou škálu emocí velice upřímně.

2.2.3 Skupina č. 3 – žáci 4. třídy ZŠ Hradební Broumov (B)

Tato skupina informantů působila od prvních okamžiků sebejistě a bezprostředně. Charakter skupiny se během setkání příliš neměnil, měnila se míra pozornosti, která během 45 minut času stráveného s výzkumníci mírně klesala. Skupina se v průběhu krystalizovala na dvě skupiny – pět ze sedmi informantů se účastnilo všech diskusí, dvě zbylé informantky reagovaly spíše na vyzvání.

Dominik (4. třída, 10 let)

Tento informant byl do ohniskové skupiny vybrán losem na základě vysokého zájmu o účast ve výzkumu, přesto se dostal do eliminace. Ve skupině se mírně projevovala dřívější známost s výzkumníci, ale na výsledných odpovědích tato skutečnost nebyla znatelná. Informant během setkání reagoval na všechny otázky a nad svými odpověďmi zodpovědně přemýšlel. K ostatním informantům se choval přátelsky a jim dával prostor k odpovědím. Občas nevěnoval dostatečnou pozornost všem informacím.

Dalibor (4. třída, 10 let)

Tento informant byl charakteristický pro svou rozvážnost v celkovém verbálním i neverbálním projevu. Rád se podělil o informace, které s okruhy úzce nesouvisely, ale i tak byly podnětné. Po celou dobu setkání dokázal udržet pozornost a často se hlásil o slovo mezi prvními ve skupině. Z jeho odpovědí bylo zřejmé, že drtivě většinu informací rozumí a dokáže je stručně shrnout a následně reprodukovat.

David (4. třída, 11 let)

Tento informant působil již od prvních chvil setkání velice temperamentně a v drtivě většině se po jednotlivých video ukázkách hlásil o slovo jako první. Jeho odpovědi byly zmatečné a postrádaly základní informace, které by mohl bez lpění na své rychlosti snáze zaznamenat. V průběhu setkání občas neudržel pozornost a vyrušoval ostatní spolužáky svými postřehy během sledování ukázek.

Daniela (4. třída, 11 let)

Tato informantka se zapojila aktivně do seznamovací části a do části, která zahrnovala otázky ohledně trávení volného času a užívání médií. Do okruhu spojeným se sledováním pořadu Zprávičky se příliš nezapojila. Pokud byla dotázána, zda obsahu rozuměla či ne, nonverbálně odpověděla, ale ke slovu se nehlásila. Její chování bylo po celou dobu velice zdrženlivé.

Denisa (4. třída, 10 let)

Tato informantka působila velice apatickým dojmem, příliš se neprojevovala od samého začátku setkání. Míra interakce byla velice mizivá jak v kontaktu s ostatními účastníky, tak s výzkumníci. Reagovala spíše nonverbálně spolu s ostatními spolužačkami na obecné otázky, v rámci tematických okruhů o zpravodajském pořadu se projevovala samostatně velmi zřídka.

Dominika (4. třída, 10 let)

Tato informantka patřila k dominantnímu jádru skupiny. Často se hlásila o slovo a měla podnětné názory. Udržela pozornost po celou dobu setkání a dokázala zaznamenat detaily, které ostatním informantům unikly. Po jednotlivých ukázkách si ráda sdělovala informace s informantkami sedícími po obou stranách, ale reagovala na jemné napomenutí výzkumnice a nadále věnovala pozornost ostatním poznatkům, které sděloval zbytek skupiny.

Dita (4. třída, 10 let)

Tato informantka působila velice zdrženlivě a křehce. O slovo se během výzkumu nepřihlásila a většinou se spokojila s odpověďmi ostatních účastníků. Během okruhu týkajícího se ukázek reagovala pouze kýváním hlavy.

2.3 Analýza dat

Před zahájením analyzování jsme si vytvořili kódovací kategorie, které jsme si označili různými barvami. Kategorie jsme tvořili dle hlavních okruhů, které obsahoval také rámcový scénář, který sloužil jako návodný materiál k vedení rozhovoru v rámci metody ohniskových skupin. Během transkripce audiovizuálního materiálu proběhla selekce, která z přepisu vyřadila úseky, které se přímo netýkaly předem sestavných okruhů, například otázky ohledně působení výzkumnice v České televizi. Po této selekci již následovalo kódování do jednotlivých kódovacích kategorií. Kódování proběhlo ručně bez užití počítačového programu vzhledem k nižšímu počtu informantů, kterých bylo celkově dvacet. Během procesu kódování se nám mnoho promluvových úseků zařadilo do vícero kódovacích kategorií. První část výzkumu se týkala trávení volného času, tudíž jsme jako jednu z pěti hlavních kódovacích kategorií zvolili (2.3.1) Volný čas (v kódování označena modře). Této kategorii náleží také podřazené kategorie, které jsme si zaznamenali do tabulek. Jsou jimi způsoby trávení volného času – sport, pobyt v přírodě, umělecká činnost, vzdělávání mimo školu, hraní her, četba a čas trávený na počítači a jiných nových médiích. Zde se nám ukazuje prolínání kódovacích kategorií v konkrétním případě, a to v situaci, že máme druhou hlavní kódovací kategorii, která se nazývá (2.3.2) Média a sledování kanálu Děčko (v kódování označena oranžově), která má společné rysy s trávením volného času. V kategorii Média jsme typ médií rozlišili pouze na tištěná či elektronická. Protože jsme do podmínek pro účast ve výzkumu zahrnuli i pravidelné sledování pořadu Zprávičky a kanálu ČT Děčko, tuto kategorii jsme pojali za samozřejmou. V této kategorii jsme poté zaznamenávali, jaký typ vysílání na konkrétním kanále informanti vyhledávají. Třetí kódovací kategorie už se věnuje přímo pořadu (2.3.3) Zprávičky (kódování označena žlutě). Tato kategorie obsahuje citace, které se týkají sledování pořadu a subjektivním názorům na obsah a oblíbených rubrik. Poslední dvě kódovací kategorie sloužily k rozlišení popisu daných ukázek reportáží, které byly k výzkumu vybrány. Pomocí těchto kategorií jsme poté zaznamenávali do tabulky, kterým ukázkám informanti rozuměli a co jim při porozumění způsobovalo potíže (srozumitelné označeno zelenou barvou, nesrozumitelné či nevyskytující se v ukázce označeno růžovou barvou). Každý informant byl do výzkumu přejmenován dle dohody v informovaném souhlasu (Příloha č. 2). První skupina ze ZŠ Hradební (A) získala 7 jmen začínajících na stejné písmeno A. Druhá skupina ze ZŠ Svatoplukova Olomouc získala 6 jmen začínajících písmenem B. Třetí skupina ze ZŠ Hradební (B) byla označena 7 jmény, které začínaly na písmeno D.

Přehled kódovacích kategorií

Číslo kategorie	Název kategorie	Barevné označení
1	Volný čas	
1.1	Sport	
1.2	Aktivity v přírodě	
1.3	Umělecká činnost (hudba, zpěv, výtvarná činnost)	
1.4	Vzdělávání mimo školu	
1.5	Hraní her	
1.6.	Četba	
1.7	Čas trávený na počítači (a nových médiích)	
2	Média a sledování kanálu Děčko	
2.1	Tištěná média	
2.2	Elektronická	
2.3	Děčko	
3	Zprávičky	
3.1	Důvod sledování	
3.2	Oblíbené rubriky	
3.3	Subjektivní názor na pořad	
4	Porozumění ukázkám ANO	
5	Porozumění ukázkám NE/nevyskytlo se v ukázce	

2.3.1 Volný čas

Před samotným výzkumem porozumění zpravodajského obsahu v pořadu jsme se zaměřili na trávení volného času jako takového. Volným časem a jeho definicí jsme se zabývali v první části práce (viz kapitola 1.6).

Většina informantů tráví volný čas aktivně. Většina z nich má různorodý okruh zájmů. Drtivá většina z nich ve volném čase sportuje, a to zejména v přírodě. Sportovní aktivitě v tělocvičně se věnuje podstatně menší část z nich. „*Tedka chodím do zušky na klarinet, lezu na stěně a chodím u nás doma na zahradu, tam si třeba ostríhám vrbu.*“ (Andrea, příloha č. 3, ř. 13-14) Podstatná část informantů ze skupin 1 a 3 tráví volný čas návštěvou Základní umělecké školy. Důvodem je to, že je tato instituce situována v blízkém okolí od školy a umělecké vzdělávání má na Broumovsku velký ohlas a tradici. Tito informanti zmínili hru na hudební nástroje, zpěv a balet. Velmi malá část informantů do svých aktivit zahrnula výtvarnou činnost, avšak domníváme se, že tuto činnost provozuje více dotázaných informantů, ale neberou ji jako primární. Z výsledků výzkumu v této kategorii také vyplynulo, že se téměř nikdo z účastníků výzkumu nevzdělává po skončení vyučování. Chlapecká část uvedla dále hraní her na počítači.

2.3.2 Média a sledování kanálu Děčko

V této kategorii jsme se zabývali tematikou, která předchází hlavnímu tématu, kterým je samotný pořad Zprávičky. Diskuse na toto téma byla v každé skupině trochu odlišná. Velice zajímavě se konkrétně ve druhé skupině (ZŠ Svatoplukova) projevila fakta, která ve své publikaci zmiňuje Bocan (2012:50). Tato fakta se promítají do téměř všech kódovacích kategorií a týkají se především odlišností způsobu života dětí z menších a větších měst.

Zatímco informanti ze skupin, kteří žijí v okolí města Broumova, jehož počet obyvatel čítá okolo osmi tisíc obyvatel, sledují pořady zejména na kanálu ČT Děčko a věnují se četbě knih a tradičních časopisů, jako je například ABC, Čtyřlístek nebo Mateřídouška, informanti z olomoucké základní školy sledují spíše internetové pořady, satelitové kanály a čtou zejména časopis Simpsonovi, který v trafikách na menším městě nebývá k dostání.

„*Koukáme na Zprávičky nebo ještě koukáme na Chipa a Deyla. Občas si kupuju Čtyřlístek.*“ (Adriana, příloha č. 3, ř. 22-23)

„*Časáky kupujeme jenom, když nebo já si je kupuju jenom, když tam jsou dinosauři nebo lego a na sporty se nedívám spíš na to Noob versus Pro.*“ (Bedřich, příloha č. 4, ř. 42-43)

Dále jsme ve skupinách diskutovali o tom, jakým způsobem si informanti vyhledávají informace. Ať už obecně nebo také v souvislosti se svými zájmy. V tomto tematickém okruhu jsme mohli shledat velmi značné rozdíly. Žáci třetích tříd na tyto otázky nedokázali příliš odpovědět nebo neodpověděli vůbec. „*My si časáky nekupujeme moc. A informace si nevyhledávám a ani moc nic nečtu.*“ (Boris, příloha č. 4, ř. 44)

Poslední součástí tohoto okruhu byly otázky týkající se sledování dětského kanálu na České televizi. Hodně vyhledávaným pořadem je i nadále Studio Kamarád. Dále pak jsou mezi informanty oblíbené animované pořady a s občasnou až stálou pravidelností Zprávičky. Většina druhé skupiny ze ZŠ Svatoplukova se shodla, že by kanál mohl vysílat i po 20. hodině večerní. „*Třeba do deseti. Protože já se jako nemám večer na co dívat v televizi.*“ (Bernard, příloha č. 4, ř. 61)

2.3.3 Zprávičky

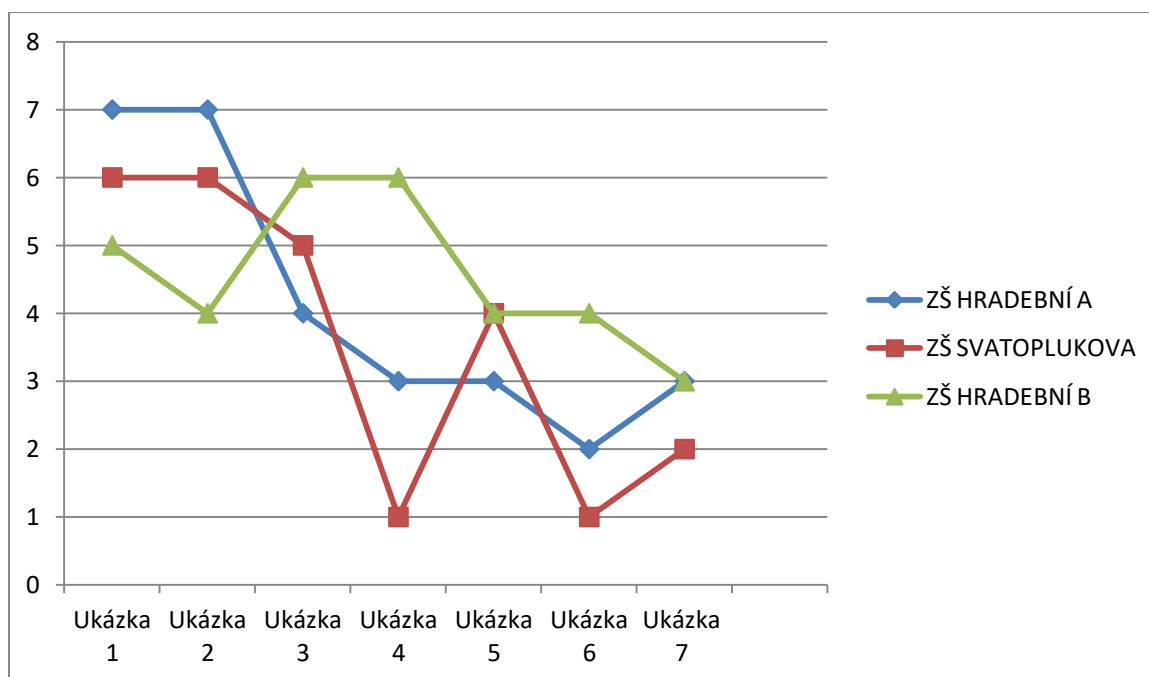
Na úvod naší hlavní výzkumné kategorie jsme se zabývali tím, co se dětem, tedy cílové skupině pořadu na obsahu líbí. Velká část z nich se zmínila o sportu, což se potvrzuje s přihlédnutím na způsob trávení jejich volného času. Další odpovědi se týkaly jak konkrétních reportáží, které informanty zaujaly, tak například příspěvky z oblasti historie „Kreslené reportáže dětem představují státní svátky, významné dny nebo život významných osobností českých i světových dějin - třeba zakladatele skautingu Roberta Baden-Powella nebo jednoho z vynálezců bleskosvodu Prokopa Diviše. Snažíme se dětem přiblížit i dětství těchto osobností, které bývá v dějepise opomínáno,“ uvádí David Bernardy, editor pořadu Zprávičky.

Dále se většina účastníků výzkumu zmínila o tom, že pořad sledují zejména proto, že lépe rozumí zpravodajskému obsahu, který je tvořen přímo pro dětského příjemce. V běžném zpravodajství se používá jazyk, kterému dětský divák nemusí zcela správně rozumět. Výstavba textu moderátorů i redaktorů vyplývá z pravidel spisovné češtiny a celková syntax je složitější. Tuto formu sdělení děti příliš často neslyší. Ať už ve školním prostředí, tak i v rodinném prostředí se řeč dítěti nevědomě přizpůsobuje.

Zaujala nás také poznámka o tom, že se jeden z informantů rád dívá na Zprávičky proto, že je obsah více optimistický než v běžných zpravodajských relacích. „*Já se dívám na Zprávičky proto, že tam nedávaj bouračky jako ve velkých zprávách. A líbilo se mi tam hlavně teď, že tam nedávno bylo, jak šetřit s penězi.*“ (Dalibor, příloha č. 5, ř. 49,50)

2.3.3.1 Porozumění jednotlivým ukázkám

V následující analýze se již zaměříme na hlavní centrum výzkumu, kterým je porozumění jednotlivým ukázkám, jejichž obsah jsme shrnuli výše (kapitola 2.2). Analyzovali jsme zvláště reakce na základní informace (KDO, CO) a dále doplňující informace (číselné informace, kontext zprávy a doplňující informace). Přestože se všech výzkumných audiovizuálních ukázek a jejich porozumění účastnili všichni informanti a informantky, nereagovali na všechny ukázky zdaleka všichni a počet odpovídajících se v jednotlivých skupinách měnil. Následující graf shrnuje proměnlivost počtu vyjádření k jednotlivým ukázkám. Postupem času se snižoval jak počet reagujících, tak i jejich pozornost. Důvodem bylo pravděpodobně zařazení výzkumu do posledních hodin vyučování.

Ukázka č. 1: Pěvecký sbor Štěpánka zvítězil na Folkytonku

Jak jsme již zmínili v rozboru výzkumného materiálu (kapitola 2.2), reportáž informuje diváky o pěvecké soutěži. Drtivá většina informantů byla schopna správně popsat obsah reportáže. „*No, v té reportáži jsme se dozvěděli, jak soutěžili ve sboru a snažili se být nejlepší a pojmenovali tu kapelu podle školy, jak se jmenovala a vyhráli toho medvídka, kterého pojmenovali podle té, to no, podle té písničky.*“ (Boris, příloha č. 4, ř. 100-102) Mnohým způsobila potíže přesmyčka na začátku reportáže „*Pěvecký sbor Štěpánka tvoří asi dvacet dívčích hlasů. Žádná Štěpánka v něm ale nezpívá.*“ Jeden z informantů přímo vyjádřil to, že slovnímu spojení nerozumí, druhý svým vyjádřením nepřímou zmínil to, že věta nebyla zcela srozumitelná.

Boris: No, já jsem nepochopil, jak tam říkali, že při tom nikdo nezpívá.

Moderátor: To bylo tak, že sbor se jmenuje Štěpánka, ale žádná Štěpánka tam nezpívá.

Boris: Jo tak. (2019:záznam č. 2, čas 22:04 – 22:14)

„Že se tak nejmenujou všechny děti z toho sboru. Že se tam nikdo nejmenuje Štěpánka nebo Štěpán.“ (Dalibor, příloha č. 5, ř. 62-63)

Během další části diskuse k této ukázce zazněly zajímavé postřehy, které reflektují jak zájem o zpěv, tak celkový zájem o reportáž a její pozitivně netradiční výstavbu. „*Mně se na tom líbí to, že i malý děti můžou něco vyhrát. Jakože do toho jdou a nebojí se.*“ (Dominika, příloha č. 5, ř. 72) „*Mně se na tom líbilo, že to bylo takový, že tam do toho nemluvil moc ten reportér. Že chvíli mluvil ten reportér, chvíli ty děti a bylo to takový, že si jakoby neskákali do řeči.*“ (Dominik, příloha č. 5, ř. 73 -74)

Se zpěvem se žáci prvního stupně základní školy setkávají téměř denně. Ať už během hodin hudební výchovy, tak během trávení volného času. V mnohých Základních uměleckých školách je docházka do pěveckých sborů povinná stejně jako návštěva hudební nauky při výuce na hudební nástroj. Zpěv a pěvecké soutěže tedy nejsou divákům cizí.

Ukázka č. 2: Veganská jídla ve školce

S touto reportáží neměli informanti žádné větší problémy, protože jsme se během diskuse hned zpočátku dozvěděli, že jsou ohledně tohoto tématu dostatečně informovaní. Pokud

někteří jeví známky nejistoty, v reportáži jim bylo dle jejich názoru vše kvalitně vysvětleno a vysvětlení dokázali ocenit. „*Mně se líbilo to vysvětlení a i mě to hodně zaujalo.*“ (Andrea, příloha č. 3, ř. 65)

Ve třetí skupině se vyskytla informantka, která neporozuměla rozdílu, a bylo následně zajímavé sledovat, jakým způsobem jí chtěli spolužáci vysvětlit celou problematiku (2019: záznam č. 3, čas: 20:34 – 21:38)

Během diskuse zazněly i vlastní názory na veganství a jeho nemístnost v dětském stravovacím režimu. Veganství u dětí se v České republice nesetkává s příliš velkým přijetím a názory korespondují s názory informantů. Dle veřejného hlasování¹⁸ si většina oslovených myslí, že by rodiče měli do 18 let věku dítěte rozhodovat o jejich stylu stravování. Menšina si myslí, že by děti měly dostávat smíšenou stravu.

„*Já si myslím, že ty děti jsou docela malý na to, aby nejedly maso. Maso je zdravý na kosti na svaly.*“ (Agáta, příloha č. 3, ř. 63 – 64)

Ukázka č. 3: Rádiový orientační běh, mistrovství světa žáků a dorostu

Během sledování ukázky se jeví informanti tématem netradičního sportu velice zaujatě (2019: záznam č. 2, 31:15 – 31:42). Následně se tento zájem promítl do jednotlivých odpovědí, které byly z drtivé většiny správné, a shrnovali celý průběh reportáže bez potíží. V reportáži se vyskytlo i několik číselných údajů, jejichž správnost byla úspěšně ověřena v diskusi po skončení ukázky. V každé skupině na tuto otázku odpověděla velice malá část z celkového počtu informantů.

Moderátor: Víme, kolik tam bylo těch kontrol?

Amálie + Andrea: Deset, tři

Moderátor: Deset je správně. (2019: záznam č. 1, čas: 35:34 – 35:41)

---

¹⁸ Děti jako vegani? 90 % případů vede k těžkému poškození, říká MUDr. Kohout. Ne při vyvážené stravě, odpovídá PhDr. Maruščáková. *Český rozhlas Plus* [online]. 20. 6. 2016 [cit. 2019-04-15]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/deti-jako-vegani-90-pripadu-vede-k-tezkemu-poskozeni-rika-mudr-kohout-ne-pri-6531996>

Tradice radiového orientačního běhu je poměrně dlouhá, ale přesto tento sport většina televizních diváků nezná. I proto se reportáž mohla stát atraktivní a srozumitelnou díky zájmu o nové téma. Divák lépe přijímá konkrétní informace, pokud sleduje sdělení se zájmem.

Ukázka č. 4: Čtvrťkařka Malíková dorosteneckou mistryní Evropy

Tato reportáž se od ostatních lišila tím, že byla čtenou zprávou přímo ze studia. Lišila se také stopáží (26 sekund). Reportáž byla pro drtivou většinu informantů těžko srozumitelnou z toho důvodu, že jim bylo prostřednictvím reportáže předáno v krátkém časovém úseku mnoho informací. Často se doptávali na označení kategorie dorostenci a netušili, jaké disciplíně se běžkyně věnovala, pokud je označena za čtvrťkařku. (2019: ukázka č. 2, čas: 38:38 – 39:39). Jednalo se tedy o nejméně srozumitelnou ukázkou ze všech sedmi, které výzkum obsahoval. Důvodem může být také to, že je tato reportáž převzata ze sportovní redakce ČT Sport a upraven byl pouze jazyk sdělení, tudíž reportáž není původní tvorbou dětského zpravodajského pořadu.

Adéla: Já nevím, co jsou to ti dorostenci.

Moderátor: To je kategorie sportovců, kteří ještě nejsou dospělí. Jsou mladší žáci, starší žáci, kadeti, junioři a pak už jsou dorostenci. A ještě něčemu jste nerozuměli? Když je čtvrťkařka, tak co běhá?

Adriana: Čtvrt, no, nevím.

Ukázka č. 5: Krátkokrčka dlouhoocasá byla zapsána na seznam nejohroženějších plazů

V kontrastu se čtvrtou ukázkou se druhá čtená zpráva ve vzorku výzkumného materiálu ukázala jako srozumitelná. Reportáž informanty zaujala a i přes to, že měla také kratší celkovou stopáž (20 sekund), vyvolala ve všech skupinách přínosnou diskusi. V první části výzkumu jsme se dozvěděli, že tato témata děti zajímají a věnují se jim ve volném čase. (2019:záznam č. 3, čas: 05:36 – 5:45)

Denisa: Já čtu teďka takový knížky, který jsou jakože zajímavý.

Moderátor: V čem zajímavý, jako o zajímavostech?

Denisa: Jojo.

V reportáži se v souvislosti s porostem na hlavě plaza vyskytlo slovo punkerka, což označovalo vzhled ohroženého zvířete. V první skupině na ZŠ Hradební informantky slovo neznaly, ale po popisu účesu se již zorientovaly. (2019: záznam č. 1, čas: 44:44 – 44:55) Opět se zde vedle základních informací vyskytovaly i číselné údaje, a to nové umístění v Seznamu ohrožených druhů. Zde už se setkáváme s nižší pozorností informantů, kdy někteří číslo tipují, aniž by ho ve zprávě zaznamenali (2019: záznam č. 2, čas: 40:00 – 40:10).

Ukázka č. 6: Finále ČEPS Cupu

U předposlední reportáže už se zejména ve druhé a třetí skupině setkáváme s nižší mírou pozornosti, která se projevila i v reakcích na ukázkou a shrnutí obsahu. Plnou pozornost lze dle psychologů udržet maximálně 90 sekund a v souvislosti s tím, že se jednalo o šestou ukázkou a informanti byli vystaveni stejnému úkolu jako u předchozích ukázek, je tato skutečnost akceptovatelná. Druhá skupina ze ZŠ Svatoplukova se nechala rozptýlit tím, že poznala v reportáži hlas moderátora setkání a nedokázala se soustředit na obsah. Přesto se jeden informant o shrnutí pokusil „*No, dozvěděli jsme se, že to byla hra, florbal, že si ti nejlepší odvezli pohár.*“ (Bartoloměj, příloha č. 4, ř. 166). V ostatních skupinách se naopak projevili zájem o dětský sport a informanti byli schopni shrnout průběh turnaje od školních kol až po finálové zápasy, o kterých reportáž informovala. „*Že to hrajou nejdřív na těch školách, pak to hrajou v okrese a pak se dostanou do Olomouce a pak ještě do Prahy.*“ (Dalibor, příloha č. 5, ř. 160 – 161)

Ukázka č. 7: Den otevřených dveří na ZŠ TGM v Borohrádku

Na této ukázce jsme chtěli demonstrovat odlišnost od reportáží, které tvoří zaměstnanci České televize a reportáží z tvorby školních televizí. Odlišnost rozpoznala větší část informantů, avšak v souvislosti se sníženou pozorností u druhé a třetí skupiny zcela ve všech případech zmínka o rozdílné výstavbě reportáže nezazněla. Pokud již účastníci výzkumu rozdíl zaznamenali, hodnotili ho kladně. „*Že to bylo spíš takový dětský, ale víc jsem tomu jakoby rozuměla.*“ (Andrea, příloha č. 3, ř. 115) Dále pak dokázala drtivá většina informantů shrnout dění na akci, kterou školní televize natočila, z čehož je zřejmé, že bylo obsahu reportáže porozuměno. Reportáže z tvorby dětských redakcí jsou do vysílání zařazovány nepravidelně, v průměru jednou týdně, záleží na aktivitě jednotlivých redakcí a možnosti zařazení příspěvků do tematického celku jednotlivého dílu pořadu. Cílem vysílání těchto příspěvků je ukázat události pohledem diváků pro diváky. Dětské tvůrce jsou seznámeni s jedním z nepsaných

pravidel, které se týká toho, že mají reportáží převyprávět dění tak, jakoby vyprávěli svému kamarádovi o tom, co zažili.

3 Shrnutí

V komplexním měřítku všem reportážím a celému obsahu účastníci kvalitativního výzkumu rozuměli. Pokud bychom se zmínili sportovní reportáži (ukázka č. 4), která byla na hranici srozumitelnosti, byla by to jedna z mála, kterou mohou diváci ve vysílání zaznamenat. K odpovědi na hlavní výzkumnou otázku vedlo několik dílčích otázek, které byly v každé ohniskové skupině položeny, ale ne vždy se podařilo na ně od informantů získat přesné odpovědi. Jednalo se o otázky, které byly součástí rámcového scénáře a byly pokládány během výzkumu několikrát, a to z důvodu, že je bylo nutno položit po každé ukázce z výzkumného audiovizuálního materiálu:

- O čem zpráva byla? Dokázal/a bys ji převyprávět v jedné větě?
- Vyskytlo se ve videu něco, co ti nebylo jasné nebo jsi tomu nerozuměl/a?

Tyto dvě dílčí otázky měly zajistit to, že si jednotlivý informant dokáže rozmyslet a zrekapitulovat obsah reportáže. Pokud tento proces nenastal a jedinec nebyl schopen odpovědět, nepochopil zcela sdělení nebo svou pozornost nedokázal zcela upnout na průběh výzkumu. Ukázalo se, že informantům nechybí bohatá slovní zásoba. Důvodem bylo také to, že se v první části výzkumu zmínili o četbě, které se věnuje většina z nich.

Během diskusí metodou ohniskových skupin jsme se dozvěděli, že se pořad setkává s čím dál větší oblibou, a to zejména díky srozumitelnosti oproti běžnému zpravodajství. Důležité je také zmínit, že dětské diváky zájem o média a dění okolo sebe mají a vyhledávají si informace buď sami, nebo si je sdělují mezi sebou či s rodiči.

3.1 Závěr

Petr Koliha, ředitel dětského kanálu ČT Děčko prohlásil: „*Jestli má něco smysl, tak je to tvorba pro děti.*“ (2019: příloha č. 1, ř. 213)

Během výzkumu jsem se mohla přesvědčit o tom, že tvorba pro děti a mládež v Česku smysl má a je stále vítaným společníkem v dětském životě. Ať už tempo naší doby chvátá jakýmkoli tempem, tak stále můžeme zaznamenávat to, že se postavičky jako Muf, Harry Showman a další tradiční symboly dětského vysílání nebo tištěných médií setkávají se zájmem této generace.

Dětský divák je od přírody zvědavý a úkolem tvůrců obsahu pro tuto bytost je tuto zvědavost ukojit, diváka pobavit a přidat ještě špetku ponaučení a vědomostí.

I o to se snaží pořad Zprávičky, zpravodajský pořad pro děti a mládež od osmi do dvanácti let, jehož tvůrčí součástí jsem i já sama na pozici výzkumnice.

Pokud se budou rodiče a média dětem dostatečně věnovat již od útlého věku a vzbudí v nich zájem o média a dění okolo nich, můžeme si být jisti, že jim tento zájem zůstane a stanou se tak perspektivní součástí společnosti.

Pokud jsem během výzkumu zjistila, že divák pořadu sdělením v globálu rozumí, je vybaven alespoň základním povědomím o dění okolo sebe.

Tato práce mne obohatila v tom, že jsem mohla proniknout mezi diváky a oprostít se od čísel, která indikují sledovanost, ale nejsou schopna přenést skutečnou empatii a prožitky z jednotlivých reportáží. Celou tuto složku lze shrnout prostřednictvím jedné z informantek, která byla schopna vyjádřit nejen k ukázkám samotným, ale i ke kontextu. (Dominika, příloha č. 5, ř. 72)

„Mně se na tom líbí to, že i malý děti můžou něco vyhrát. Jakože do toho jdou a nebojí se.“

4 Seznam použité literatury

BOCAN, Miroslav. Děti v ringu dnešního světa: hodnotové orientace dětí ve věku 6 až 15 let. Praha: Národní institut dětí a mládeže Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, 2012. ISBN 978-80-87449-24-0.

DISMAN, Miroslav. Jak se vyrábí sociologická znalost [Disman, 2000]. 3. vyd. Praha: Karolinum, 2000. 374 s. ISBN 80-246-0139-7.

HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005, 407 s.

HOGAN, M.J. Parents and other Adults. In SINGER, Dorothy G. a Jerome L. SINGER. Handbook of children and the media. Thousand Oaks, Calif.: Sage Publications, c2001. ISBN 0-7619-1954-6, s. 668, 669

KELLER, J. Úvod do sociologie. Praha: Sociologické nakladatelství, 1992.

LAŠEK, Jan. Sociálně psychologické klima školních tříd a školy. Hradec Králové: Gaudeamus, 2001. ISBN 80-7041-088-4.

LULL, J. Families Social Uses of Television as Extension of Household. In BRYANT, Jennings. Television and the American family. Hillsdale, N.J.: L. Erlbaum Associates, 1990. Communication (Hillsdale, N.J.). ISBN 0-8058-0116-2.

MEYROWITZ, Joshua a Irena PRÁZOVÁ. Všude a nikde: vliv elektronických médií na sociální chování. Přeložil Jan JIRÁK. Praha: Karolinum, 2006, 341 s. ISBN 8024609053.

MIČIENKA, Marek a Jan JIRÁK. Základy mediální výchovy. Praha: Portál, 2007, 295 s. ISBN 9788073673154

MORGAN, David L. Ohniskové skupiny jako metoda kvalitativního výzkumu. Přeložil Jana KRCHOVÁ. Tišnov: Sdružení SCAN, 2001, 99 s. SCAN, sv. 40. ISBN 8085834774.

NOVOTNÁ, Eliška. Sociologie sociálních skupin. Praha: Grada, 2010. Sociologie (Grada). ISBN 978-80-247-2957-2.

OSVALDOVÁ, Barbora. Zpravodajství v médiích. 2., upr. vyd. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1899-9.

SEDLÁKOVÁ, Renáta. Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky. Praha: Grada, 2014. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3568-9.

SLOBODA, Zdeněk. Mediální výchova v rodině: postoje, nástroje, výzvy. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-4496-3.

VÁGNEROVÁ, Marie. Vývojová psychologie: dětství a dospívání. Vyd. 2., dopl. a přeprac. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2012, 531 s. ISBN 978-80-246-2153-1.

4.1 Internetové zdroje

1) Rámcový vzdělávací program. *Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy* [online]. 2017, červen 2017 [cit. 2018-12-18]. Dostupné z: www.msmt.cz/file/43792/

2) Zákon č. 561/2004. *Zákony pro lidi.cz* [online]. 2010 [cit. 2019-03-31]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>

3) Televizní národ? Češi sledují televizi o půl hodiny déle než před deseti lety [online]. [cit. 2019-03-12]. Dostupné z: <https://www.info.cz/cesko/televizni-narod-cesi-sleduji-televizi-o-pul-hodiny-dele-nez-pred-deseti-lety-25803.html>

4) D. Morley: Television, Audiences and Cultural Studies In *Revue pro média* č. 10: PŘEKLAD David Morley: Domácí souvislosti: rámec rodinného sledování televize ve Velké Británii [online]. Spolek přátel vydávání časopisu HOST, 2004, 4(10) [cit. 2019-03-19]. ISSN 1214-7494.

5) *Pediatr v praxi: Dopad televize na vývoj dítěte* [online]. 2012, 2012(13) [cit. 2018-12-20]. Dostupné z: <https://www.pediatricpropraxi.cz/pdfs/ped/2012/04/21.pdf>

6) *Nastává den ČT:D* [online]. 30. 8. 2013 [cit. 2018-12-22]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/media/1078157-nastava-den-ct-d>

7) *Programové zásady Děčka* [online]. [cit. 2018-12-22]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/decko-pro-rodice/filozofie-a-zasady/programove-zasady/>

8) *Evropská vysílací unie*. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2019-02-26]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Evropská_vysílací_unie

- 9) Heslo vyhledávání Newsround. Google [online]. [cit. 2019-03-09]. Dostupné z: https://www.google.cz/search?client=opera&ei=WHmDXOyoEoWd5wK74YeoBQ&q=Newsround+&oq=Newsround+&gs_l=psy-ab.3..0l5j0i3015.35174.35174..35699...0.0..0.92.92.1.....0....2j1..gws-wiz.....0i71.GB2s3YMo6pk
- 10) Heslo vyhledávání Jeugdjournaal. Google [online]. [cit. 2019-03-09]. Dostupné z: <https://www.google.cz/search?client=opera&q=Jeugdjournaal&sourceid=opera&ie=UTF-8&oe=UTF-8>
- 11) Heslo vyhledávání Lilla Aktuell. Google [online]. [cit. 2019-03-09]. Dostupné z: https://www.google.cz/search?client=opera&hs=8ou&ei=oXWDXJ2JNMPIwQLrqpmQBA&q=Lilla+Aktuell&oq=Lilla+Aktuell&gs_l=psy-ab.3..0j0i22i3019.1396.15570..15983...0.0..0.84.84.1.....0....1j2..gws-wiz.....0.AG-o6ERMsr
- 12) Děti jako vegani? 90 % případů vede k těžkému poškození, říká MUDr. Kohout. Ne při vyvážené stravě, odpovídá PhDr. Maruščáková. Český rozhlas Plus [online]. 20. 6. 2016 [cit. 2019-04-15]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/deti-jako-vegani-90-pripadu-vede-k-tezkemu-poskozeni-rika-mudr-kohout-ne-pri-6531996>

Výzkumný materiál:

- 1) Zprávičky 21. února 2019. *Česká televize: iVysílání* [online]. 21. 2. 2019 [cit. 2019-04-12]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10265744641-zpravicky/219411000160221>
- 2) Zprávičky 4. prosince 2018. *Česká televize: iVysílání* [online]. 4. 12. 2018 [cit. 2019-04-12]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10265744641-zpravicky/218411000161204>
- 3) Zprávičky 2. července 2018. *Česká televize: iVysílání* [online]. 2. 7. 2018 [cit. 2019-04-12]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10265744641-zpravicky/218411000160702>

4) Zprávičky 8. července 2018. *Česká televize: iVysílání* [online]. 8. 7. 2018 [cit. 2019-04-12]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10265744641-zpravicky/218411000160708>

5) Zprávičky 16. dubna 2018. *Česká televize: iVysílání* [online]. 16. 4. 2018 [cit. 2019-04-12]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10265744641-zpravicky/218411000160416>

6) Zprávičky 20. dubna 2018. *Česká televize: iVysílání* [online]. 16. 4. 2018 [cit. 2019-04-12]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10265744641-zpravicky/218411000160420>

7) Zprávičky 1. listopadu 2018. *Česká televize: iVysílání* [online]. 1.11 2018 [cit. 2019-04-12]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10265744641-zpravicky/218411000161101>

4.2 Seznam příloh:

1) Přepis rozhovoru s ředitelem ČT Děčko Petrem Kolihou a jeho kolegyní Marikou Sirakovou - k dispozici na CD (+ audio nahrávka)

2) Informovaný souhlas – vzor (podepsané souhlasy k dispozici na vyžádání)

Informovaný souhlas k bakalářské práci na téma Porozumění dětských diváků zpravodajství v pořadu Zprávičky

Výzkumné pracoviště: FF UPOL v Olomouci, katedra mediálních a kulturálních studií a žurnalistiky

Výzkumná pracovnice: Pavla Hajpišlová

Dítě (jméno, příjmení):

Zákonní zástupci dítěte:

Tímto souhlasem vyhovuje výše zmíněný zákonný zástupce prosbě výzkumné pracovnice, která žádá o povolení setkat se s dítětem po výuce, a získá tak výzkumný audiovizuální materiál. Ten poslouží k zodpovězení hlavní výzkumné otázky, a tedy: **Jak rozumí mladí diváci dětskému zpravodajství, vysílaném v pořadu Zprávičky?**

Během setkání, které by mělo trvat maximálně 60 minut, se výzkumná pracovnice bude zábavnou formou ptát skupinky dětí na otázky týkající se jejich volného času, sledování televize - především pořadu Zprávičky - jehož jednotlivé díly budou společně sledovat a řešit srozumitelnost jednotlivých reportáží, které jsou pro diváky tvořeny dospělými redaktory v České televizi.

Získaný audiovizuální materiál bude využit pouze k analyzování výzkumné otázky a jejímu zodpovězení a bude přiložen k bakalářské práci na DVD nosiči. Práce s výzkumným materiálem bude vedena podle těchto etických zásad:

- anonymita - v prepisech videozáznamů budou odstraněny všechny identifikační údaje, i křestní jména všech informantů budou pozměněna;
- mlčenlivost - s veškerým získaným materiálem bude výhradně pracovat výzkumná pracovnice

Svým podpisem stvrzuji, že mi výzkumná pracovnice (Pavla Hajpišlová) poskytla poučení a řádně mi vysvětlila, co je obsahem písemného souhlasu.

Prohlašuji, že jsem výše uvedenému poučení plně porozuměl/a a souhlasím s poskytnutím videonahrávek k výzkumným účelům.

V.....dne.....

.....

(Podpis zákonných zástupců dítěte)

3) Přepis setkání č. 1 – ZŠ Hradební Broumov (A) – k dispozici na CD

4) Přepis setkání č. 2 – ZŠ Svatoplukova Olomouc - k dispozici na CD

5) Přepis setkání č. 3 – ZŠ Hradební Broumov (B) - k dispozici na CD

4.3 Seznam grafů a tabulek

Tabulka č. 1: Rekapitulační tabulka výzkumného materiálu

Tabulka č. 2: Přehled kódovacích kategorií

Graf č. 1 : Proměnlivost počtu reagujících informantů po dobu výzkumu